

RAPLA MAAKONNA
RAHVARAAMATUKOGUDE
2023. AASTA TEGEVUSE ARUANNE

Sisukord

Sissejuhatus4

1	Põhilised tegevussuunad	4
2	Juhtimine	6
2.1	Raamatukogude võrgu struktuur ja nõukogud	6
2.2	Eelarve.....	6
2.3	Projektid	8
2.4	Personali koosseis, juhtimine ja areng	10
2.4.1	Ülevaade täienduskoolitusest	11
2.4.2	Maakonnaraamatukogu korraldatud koolitused	12
2.4.3	Raamatukogutöötajate avalikud esinemised	14
2.4.4	Erialahariduse omandamine	14
2.4.5	Töötajate tunnustamine	14
2.5	Raamatukogu haldusjuhtimine.....	16
2.5.1	Juurdepääs liikumispuudega inimesele	17
2.6	Raamatukogu arendustegevused infotehnoloogia valdkonnas.....	18
3	Kogud komplekteerimine ja töötlemine	18
3.1.1	Raamatu komplekteerimine (trükis + e-raamat).....	19
3.1.2	Periodika komplekteerimine.....	22
3.1.3	Auviste komplekteerimine	22
3.2	inventuurid, mahakandmised	23
4	Lugejateenindus ja raamatukoguteenused.....	23
4.1	Avaliku teabe kättesaadavaks tegemine.....	23
4.2	4.2 Raamatukogu kasutamine ja teenused. Üldistav ja muutusi näitav kokkuvõte.	24
4.3	RVL teenindus.....	28
4.4	Laste- ja noorteteenindus.....	28
4.4.1	Laste-ja noortekirjanduse komplekteerimine	29
4.4.2	Laste-ja noorte raamatukogu kasutamine.....	30
4.4.3	Laste-ja noorteteenindus, s.h lugemisharjumuste kujundamine ja arendamine. Sisuline hinnang, võrdlus, analüüs.....	31
4.4.4	Laste- ja noorteüritused.....	33
4.5	Erivajadustega sihtrühmade teenused	36
4.6	Raamatukogu kui kohalikku pärandit jäädvustav, elukestvat õpet toetav ja vabaaja võimalusi pakkuv kultuurikeskkond	37
4.6.1	kohalikul tasandil	37

4.6.2	riiklikul tasandil.....	42
4.6.3	rahvusvahelisel tasandil.....	42
4.7	Raamatukogu koolituskeskusena kasutajatele.....	43
4.8	Raamatukoguteenuse turundus ja väljaanded	44
4.9	Andmebaasid.....	45
5	2024. aasta tegevused	46
LISA 1.	Personali koolitus	48
LISA 2.	Raamatukogutöötajate avalikud esinemised.....	48
LISA 3.	Raamatukogude ehitamine, renoveerimine, remondid.....	50
LISA 4.	Laste ja noorteüritused	50
LISA 5.	Raamatukoguteeninduse maakondliku koordineerimise ülesannete täitmine	53

Sissejuhatus

Tabel 1

Maakonna/li nna nimi	Elanike arv (01.12.22)	KOV-de arv maakonnas	Üldkasutatavate raamatukogude arv	Haruko gude arv	Teenindus punktide arv	Kokku
Rapla maakond	33 949	4	5	24	4	29

Üldkasutatavate raamatukogude arv: 01.01.2023 on Rapla maakonnas 4 omavalitsust ja 5 munitsipaalraamatukogu, mis on kantud riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste riiklikku registrisse: Rapla Keskraamatukogu, Kehtna Raamatukogu, Kohila Raamatukogu, Hageri külaraamatukogu ja Märjamaa Valla Keskraamatukogu, sh 24 haruraamatukogu ja 4 teeniduspunkti.

1 Põhilised tegevussuunad

- Kinnitati Rapla Keskraamatukogu (Rapla KRK) uus arengukava aastateks 2023-2027.
- Teist aastat toimus maakonna raamatukogu eestvõttel maakonna raamatukogudele suveseminar, sellel korral Lokuta puhkekeskuses.
- Jätkati plaanipärast tööd lastele suunatud maakondlike üritustega “Netikirjariin”, “Suvelugemise bingo” jm. Maakonnas korraldati ja võeti osa üle-eestilistest ettelugemisvõistlusest ja kirjanduslikust viktoriinist.
- Raamatukogud osalesid väliüritustel: Kohila osales Hageri kihelkonnapäevadel, Märjamaa osales Märjamaa päevadel, kodulookonverentsil, Rapla osales Rapla Melul ja Rapla linna 30. sünnipäeva tähistamisel valmis virtuaalne fotonäitus. Kõik raamatukogud osalesid oma valla jõululaatadel.
- Raamatukogu kiirendist said toetust Kohila ja Rapla raamatukogud. Kohilas paigaldati toetuse abil näitusesaali ja I korruse vahekoridori akustilised paneelid, vähenes ruumides tekkiv müra ja kaja. Rapla KRK sai toetust Kaiu haruraamatukogu sisustamiseks.
- Kaiu haruraamatukogu avati uutes ruumides 9. oktoobril 2023.

- Tähistati Rapla Keskraamatukogu 120. tegevusaastat. Sel puhul ilmus raamat “Rapla raamatukogu 120 aastat: raamatukogu sõnas ja pildis”.
- Kehtna vallas tähistati Valtu Raamatukogu 100. aastapäeva Loone Otsa etendusega „Libahunt“ Valtu Lugemisteatritl.
- Märjamaa vallas tähistati Haimre haruraamatukogu 100. aastapäeva.
- Igas vallas tähistati erinevate üritustega eesti kirjanduse päeva, raamatukogupäevi, põhjamaade kirjandusnädalat.
- Jätkati plaanipärast koostööd teiste asutuste ja seltsidega, nt Rapla vallas Purku haruraamatukogul jätkus koostöö MTÜ Purculiga, Eesti Huumorimuuseumiga, Kehtna vallas toimusid Noorte neljapäevad noorte suunamine raamatukogudesse.
- Kehtna raamatukogus toimus Hoiuraamatukogu kampaania „Anna raamatule uus elu“ kus ringlusesse läks ligikaudu 5000 eksemplari raamatuid.
- Kehtna vallas avati uus kogukonnateenus - Smartpost Itella Eidapere raamatukogu pakipunkt (teenuse vahendamine, lähemale toomine kogukonnale).
- Rapla raamatukogudes müüdi marke ja ümbrikke alates 2022 aasta suvest. Müügileping Eesti Postiga lõpetati raamatukogu ettepanekul 31.12.2023.
- 4 Rapla KRK töötajat osales Läti Vabariigi Madona raamatukogus korraldatud Euroopa päeva konverentsil. Ettekandega esines kultuurikorralduse spetsialist.
- Rapla KRK korraldas Erasmus+ programmi toel 5 töötajale õpirände Sloveeniasse.
- Toimus Rapla Keskraamatukogu peahoone projekteerimine.

Sauna- ja liikumisaastat tähistamine raamatukogudes:

- Paljudes raamatukogudes oli teema-aastate puhul raamatute väljapanekuid ning erinevaid näitusi.
- Kehtna valla Eidapere haruraamatukogu osales väljapanekuga Sillaotsa Talumuuseumi saunakonverentsil.
- Kohila raamatukogu pakkus liikumisaastal raamatukogu uudse teenusena spordivahendite ning liikumis- ja õuemängude laenutust.

2 Juhtimine

2.1 Raamatukogude võrgu struktuur ja nõukogud:

2023. aasta lõpus tuli Kohila vallavolikogu otsus Hageri ja Kohila raamatukogu ühinemisest. Ühinemine saab teoks 2024. aasta algul. Rapla Vallavolikogu otsusega suleti 31.12.2023 Härgla välisteeninduspunkt, kuna ruumid ei vastanud tingimustele, olid külmad, hoones puudus internetiühendus. Edaspidi pakutakse selles piirkonnas koduteeninduse võimalust.

Pikalt otsitud Kehtna valla raamatukogude uus juht kinnitati ametisse 1.08.2023.

Märjamaa Valla Raamatukogul ja Rapla Keskraamatukogul on olemas nõukogu. Kehtnal, Kohilal ja Hageril nõukogu puudub.

Lahtiolekupäevi muudeti 2023. aastal Märjamaa vallas Laukna haruraamatukogus seoses raamatukoguhoidja ülikooliõpingutega, töötundide arvu ei muudetud.

Valdadesisesed raamatukoguvõrgud võimaldavad raamatukoguteenuse kättesaadavust kõigile valla elanikele. Koostöö maakonna erinevate raamatukogude vahel on hea.

2.2 Eelarve

Tabel 2

Põhieelarve	Seisuga 31.12.22 €	Seisuga 31.12.23 €	Muutus %
Eelarve kokku	1465.664	1670.467	14%
sh keskraamatukogu	686.956	871.487	26,8%
Personalikulu	965.825	1107.478	14,7%
sh keskraamatukogu	479.763	596.521	24,3%
Komplekteerimiskulu	254.280	249.452	-1,9%
sh KOV-lt	190.281	171.719	-9,8%
sh riigilt	63.999	68.733	7,4%
sh keskraamatukogu	116.035	103.689	-10,7%
sh KOV-lt	91.129	76.973	-15,6%
sh riigilt	24.906	26.716	7,3%
Infotehnoloogiakulu	34.092	40.951	20,1%
sh keskraamatukogu	20.000	26.924	34,6%

Maakonna raamatukogude eelarve tulu koos investeeringutega põhivarasse oli 1 820,278 €, jooksev eelarve 1670.4671 €, mis oli 49,2 € elaniku kohta.

Riigi toetus maakonda oli 251, 967 € ja omavalitsused panustasid 1 525 812 €.

Rapla KRK eelarve koos investeeringuga oli kokku 1 021 247 €, aasta tagasi 728 319 €. Investeeringuid põhivarasse tehti Rapla KRKs 2023. aastal 149 760 € eest, mis kulus peahoone projekteerimisele. Raplamaa Mälukeskuse töö on raamatukogu üks tööloike ja see on kajastatud 2023. aasta aruandes. Kaiu haruraamatukogu ehitustööd eelarves ei kajastu ja teistes maakonna raamatukogudes investeeringuid ei tehtud.

Rapla KRK jooksev eelarve oli 871 487 €, so 65,9 € elaniku kohta. Omavalitsus panustas 742 522 €, riigilt sai raamatukogu toetust 192 142 €. Koos Raplamaa Mälukeskusega oli toetus kokku **203 697 €**. Kultuuriministeerium toetas raamatukogude arendamise projekte kokku 16 455,72 €. Ürituste läbiviimiseks saime 2023. aastal toetusi riiklikest fondidest kokku **4362 €**. Rapla vallas laekus eelarvesse muudest allikatest kokku **35 529 €**, millest renditulu oli kokku 8330 €. Kaasfinantseeringutest laekus toetus mälukeskuse tegevusele Märjamaa, Kehtna ja Kohila omavalitsustelt kokku 23 413 €. Kohila raamatukogu teenis omatulu 4 720 €, sh 3 685 € üüritulu.

Personalikulu tõus maakonnas oli 14,7% Rapla vallas 24,3% tulenes magistrikraadiga ja sellega võrdsustatud tasemega erialatöötajate töötasude tõusust. Tõus oli märkimisväärne ja vastas arengukava plaanile, kuid jäi palju madalamaks riigi kultuuritöötajate töötasust ja Eesti keskmisest sh õpetajate töötasust. Kohila valla raamatukogutöötajate töötasu tõusis 10%.

Komplekteerimiseks eraldatud summa maakonnas oli **249,452 €** ja see moodustas 14,9% maakonna jookseveelarvest. Riik eraldas raamatukogudele 4734 € enam kui eelmisel aastal. 2023. aastal oli riigi toetus teavikute ostmiseks 2.02 € elaniku kohta aastas. 2023.a eelarves suurenes komplekteerimiskulu Märjamaa vallas (7%), Kohila vallas (8,3%) ja Kehtna vallas (5%). Komplekteerimiskulu elaniku kohta oli maakonnas 5,3 €, Märjamaal 7,2 €.

Komplekteerimisele kulutati Rapla vallas 14 156 eurot vähem kui eelneval aastal. Kõikidel eelnevatel aastatel on komplekteerimise summad olnud tõusvas joones. Suund omavalitsuselt oli, et 2023. aastal on vaja tõsta töötajate töötasu.

Kultuuriajakirjandust telliti kogudesse vastavalt Kultuuriministeeriumi lepingule.

Infotehnoloogiakulu 20,1% tõus maakonnas tulenes suuremal määral Rapla KRK IT 34% tõusust. Rapla KRK Kaiu haruraamatukogus vahetati välja olemasolev infotehnoloogia

kaasaegse vastu. Kehtna Raamatukogu infotehnoloogiale tehtud kulu tõus oli 28%. Märjamaa Valla raamatukogu toob aga välja, et infotehnoloogia kulud vähenesid kuna tehti ainult lepingulisi makseid ja uuendusteks eelarve piirmäärades võimalusi ei olnud. Infotehnoloogia kulud vähenesid veidi ka Kohila valla raamatukogudes.

Rapla KRK inventari majanduskuludest (30954) € läks Kaiu haruraamatukogu mööbli soetamiseks ligi 25 tuhat eurot.

2.3 Projektid

Tabel 3

Projektid, toetused (Kellelt saadud?)	Periood	Eraldatud summa	Projekti üldmaksumus
Eesti Kultuurkapitali Raplamaa ekspertgrupp Kehtna raamatukogule	okt - dets 2023	150	350
Eesti Kultuurkapitali Raplamaa ekspertgrupp Kehtna raamatukogule	jaan-mai	500.-	1219
Kultuuriministeerium (Kehtna raamatukogu)	Märts - nov 2024	0	4908
Projekt "Rapla Keskraamatukogu illustratsioonide konkursi "Mina näen nii4" lõpuüritus" Eesti Kultuurkapitali Raplamaa ekspertgrupilt	veebruari - märts 2023	213,28	363,28
Projekt "Emakeelepäeva ürituse korraldamine Rapla Keskraamatukogus ja Rapla Gümnaasiumis" Eesti Kultuurkapitali Raplamaa ekspertgrupilt	märts - aprill 2023	360	460
Projekt "Kultuurisündmuse "Kirjanduslik Järvamaa" transpordikulude katmine" Eesti Kultuurkapitali Raplamaa ekspertgrupilt	mai - juuni 2023	300	1924
Projekt "Luulelõunate korraldamine Rapla Keskraamatukogus" Eesti Kultuurkapitali Raplamaa ekspertgrupilt	juuni - september 2022	404	579
Projekt "Kirjanduslik Järvamaa". Regionaalse kultuuritegevuse toetamine 2022. a IV voor, Kultuuriministeerium.	jaanuar - september 2023	755	1924
Projekt "Rapla maakonna raamatukogude suvelaagri esineja tasu" Eesti Kultuurkapitali Raplamaa ekspertgrupilt	august - oktoober 2023	550	6325
Projekt "Rapla maakonna rahvaraamatukogudes toimunud	september - november	1999,80	3357,80

"Suvelugemine 2023" lõpuürituse korraldamine lugejatele" Eesti Kultuurkapitali Raplamaa ekspertgrupilt	2023		
Projekt "Rapla maakonna raamatukogude suvelaager". SA Raplamaa Omavalitsuste Arengufond.	august - oktoober 2023	600	6325
Projekt "Rapla maakonna raamatukogude suvelaagri koolitus ja koolitustelgi rent" Kultuuriministeerium	august - oktoober 2023	1730	6325
Erasmus + projekt "Raamatukogutöötajate pädevuse suurendamine täiskasvanuhariduse valdkonnas".	juuni - detsember 2023	6600	8250
Rahvaraamatukogude arendusprojekti investeeringutegevused "Raamatukogu ajakohastamine ja kasutajatele uuenduslike lahenduste pakkumine	juuni - detsember 2023	14 725,72	29 670,16
Omavalitsuste „Huvihariduse ja huvitegevuse teenuse pakkuja toetus“ . Lugemishuvi arendamine ja huvitegevuse toetamine Märjamaa vallas	jaanuar - november 2023	2250	2251
Huvihariduse lisarahastus Kohila vallas	2023	3357	3357
Rahvaraamatukogude kiirendist projektitoetus Kohila raamatukogu ruumide akustika parandamiseks.	märts - november 2023	2896	5792,74

Erinevad toetusprogrammid on väga vajalikud, et korraldada erinevaid kultuurisündmusi ja laste lugemisprogramme. Toetused võimaldavad raamatukogudel korraldada paremaid ja suurema haardega tegevusi. Näiteks Rapla, Kohila ja Kehtna parimatele suvelugejatele korraldati 30. septembril 2023 üritus, kus esines Improteater Impeerium ning tublimaid premeeriti meenega.

Läbi mitmekülgsete lugemisprogrammide arendatakse noorte lugemisharjumusi ning toetatakse huvihariduslikke tegevusi, mis omakorda tekitavad harjumust kasutada raamatukoguteenuseid. **Märjamaa** valla huvihariduse- ja huvitegevuse toetusest viidi läbi laste- ja noorte lugemisprogrammid „Loeme koos“, „Lugemisisu“ ja „Suvelugemise bingo 2023“. Raamatukogu direktor toob aruandes välja, et paljude noorte seas on muutunud osalemine lugemisprogrammides oluliseks osaks nende vaba-aja tegevustes.

Huvihariduse lisarahastuse toetusel tegutseb **Kohila** raamatukogus Muinasjutu-kunstituba huviring. Lisarahastuse abil makstakse juhendaja töötasu ja ostetakse ringitöös vajaminevad vahendid ja materjalid. Ringitöös on tähtsal kohal muinasjutt. Kuuldud loo põhjal meisterdatakse või joonistatakse pilt. Laste töödest valmisid näitused. Kohila Raamatukogu sai toetust Kultuuriministeeriumi taotlusvoorst “Rahvaraamatukogude arendusprojektid (rahvaraamatukogude kiirendi)” raamatukogu ruumide helisõbralikumaks muutmiseks ja akustika parendamiseks. Projekti abil paigaldati näitusesaali lakke ja II korruse vahekoridori seinale akustilised paneelid. Tänu toetusele saab raamatukogu pakkuda kogukonnale paremat ruumikeskkonda erinevate sündmuste läbiviimiseks.

Kultuuriministeeriumi raamatukogude arendustegevusi toetava programmi toel jätkati **Rapla maakonna** raamatukoguhoidjate suvelaagri traditsiooni. Koolituse tulemusena paranesid raamatukoguhoidjate teadmised avalikust esinemist. Koolituslaagrid on olulised maakondliku raamatukoguvõrgu toimimiseks, see tugevdab raamatukoguhoidjate omavahelist suhtlust väljaspool tavapärast töökeskkonda. Laagri toetust saadi ka Raplamaa Omavalitsuste Arengufondilt ja Eesti Kultuurkapitali Raplamaa ekspertgrupilt. **Rapla KRK Kaiu haruraamatukogule** saadi toetust “Rahvaraamatukogude arendusprojektist”, mis andis võimaluse sisustada kaasaegne raamatukogu. Telliti riuleid, uut infotehnoloogiat, lastealale diivanid ja helisummutav vaikusepesa. Ühendus kooliga, mõnus lugemispesa ja ajaveetmise kohad, toovad omakorda raamatukogusse rohkem lapsi.

Üks suuremaid projekte **Rapla KRKs** oli Erasmus+ projekt “Raamatukogutöötajate pädevuse suurendamine täiskasvanuhariduse valdkonnas”. Projekti raames külastasid 5 töötajat Maribori raamatukogu Sloveenias. Selline õpiränne võimaldas töötajatel avardada silmaringi, saada uusi kogemusi ja ideid edaspidiseks tööks ning praktiseerida inglise keelt.

Tabelis ei ole kajastatud Regionaal- ja põllumajandusministeeriumi eraldust (MATA projekt) 34 999,46 € investeringuteks Raplas Lasteaia 5 hoone rekonstrueerimiseks. Riigi Tugiteenustelt oli projektitoetus Raplamaa Mälukeskusele 11 555 €.

2.4 Personali koosseis, juhtimine ja areng

2023. aastal jäi maakonna raamatukogus komplekteerimise alal tööle endise kolme asemel 2 töötajat. Töötajate arv jäi aga samaks, sest koosseisu on arvestatud Raplamaa Mälukeskuse spetsialist. Mujal raamatukogudes muudatusi ei olnud.

Rapla maakonna rahvaraamatukogudes töötas 56 raamatukoguhoidjat, sh Raplas 24 (13 Rapla keskkogus ja 11 haruraamatukogudes). Koosseis maakonnas oli 48,05. Teisi töötajaid on

kokku 11 ja koosseis maakonnas 7,8. Osades haruraamatukogudes tehakse lisatööd näiteks kas külamaja koordinaatorina, kultuuritöötajana või pakutakse postipunkti teenust.

Kehtna raamatukogu sai endale uue direktori alates 1. 08.2023.

Rapla Keskraamatukogus vahetus lastetöötaja. Üks haruraamatukogu raamatukoguhoidja töötajab 1 päeval nädalas Rapla Keskraamatukogus. See annab hea võimaluse aktiivselt RVL teenust kasutada ja kolleegidega suhelda.

Rapla keskraamatukogu töötajad asendavad võimaluse korral osalise ajaga haruraamatukogude kolleege nende pikaajalise haigestumise ja puhkuse ajal.

Raplamaa Mälukeskuse teisel tegevusaastal vahetusid inimesed. Töölt lahkus mälukeskuse spetsialist ja tema asemele leiti uus inimene keskraamatukogu töötajate seast. 2022. aasta lõpul lahkus töölt Rapla valla esindajana mälukeskuse projekti vedanud abivallavanem Jüri Vaher, kes oli Raplamaa Mälukeskuse idee toetaja- arendaja maakonnas ja valdade vaheline koordinaator. Suvel määrati Rapla vallas kontaktisikuks hariduse ja kultuuritöö peaspetsialist.

2.4.1 Ülevaade täienduskoolitusest

Lisaks keskkogu poolt korraldatud Rapla maakonna raamatukogudele suunatud seminaridest ja koolitustest võtsid maakonna raamatukoguhoidjad osa mitmetest teistest erialastest ja üldkultuurilisi teadmisi pakkuvatest täiendkoolitustest.

Väikestes raamatukogudes on probleemiks koolitustel osalemised, kuna raamatukogusid ei soovita nii lihtsalt sulgeda. Näiteks Hagudi raamatukogu töötaja nendib, et meeleldi kasutaks võimalust osaleda veebikoolitustel, kuid mitmepäevased koolitused, vaatamata sellele, et nad toimuvad veebis, nõuavad siiski iga kord raamatukogu sulgemist.

Keskkogus toimuvatel seminar-nõupidamistel peetakse kõige olulisemaks võimalust teadmiskogemusi vahetada ning uudiskirjandusega tutvuda. Jooksvat erialast abi erinevate küsimuste ja probleemide tekkimise korral said maakonna raamatukoguhoidjad keskkogu töötajatelt ka telefoni või e-posti teel. Mitmel korral nõustati, abistati kogude puhastamisel. Värskendati oma teadmisi tööohutuse ja esmaabi vallas.

Rapla Keskraamatukogu direktor osales RaRa korraldatud Eesti maakonnaraamatukogude juhtide kogemusreisil Norra Kuningriigis. Reis andis mõtteainet nii taaskasutamiseks kui ka uute innovaatiliste tegevuste arendamiseks.

Lisaks koolitustele kuulati aktiivselt ERÜ üldkoosolekut, RaRa infoseminare „Üleriigilise mõ-
juga arendusprojektid“, emakeelepäeva veebikonverentsi „Selges eesti keeles“ ja ELK aasta-
koosolekut. Rapla KRK direktor osales Sotsiaalministeeriumi ja Eesti Koostöö Koja Järvamaa
ja Raplamaa ühisel mõtlemispäevakul “Vaimne tervis algab siit”.

Lisa 1

2.4.2 Maakonnaraamatukogu korraldatud koolitused

Tabel 4

Koolituse aeg	Koolituse teema	Koolitaja	Koolituse maht/kestus	Raamatukogu hoidjate arv/ KOV-de arv
15.02.2023	Seminar: “18 aastat keeleteimetajana” Kogemustering, ülevaade aruandlusest	Egle Pullerits-Heinsar Katrín Grichin	3 tundi	28/4
15.03.2023	Ergonoomika koolitus	Jaanika Käsper	2 tundi	34/4
12.04.2023	Lastekirjanduse erialapäev	Eesti Lastekirjanduse Keskus: Anne Kõrge, Triin Soone, Helena Kostenok, Anneliis Sepp, Katrin Tõnisson	3 tundi	30/4
10.05.2023	Seminar: Kirjanduslik õpiring Varraku kirjastus	Tiina Talvet, Kaja Kivisaar, Taimi Jürgens Krista Kaer	3 tundi	28/4
13.06.2023	Õppereis “Kirjanduslik Järvamaa”	Giidid Pille Vanker ja Ründo Mülts	6 tundi	19/4
25.08.2023	“Kõnelemise eriolukord-esinemine”	Martin Veinman	6 tundi	42/4
4.10.2023	“Ideest veebimänguni”	Marleen Soosaar (RaRa)	3 tundi	29/4

8.11.2023	Seminar: Kirjanduslik õpiring Erasmus+ õpiränne	Tiina Talvet, Taimi Jürgens Irina Vahtra	3 tundi	26/4
13.12.2023	Ettekanne Kogemusreis Norra raamatukogudesse. Tutvumine Riho Sibula toaga Raplas. Aruandlus.	Õie Paaslepp Age Rebel Katrin Grichin	3 tundi	25/4

Rapla Keskraamatukogu korraldas maakonna raamatukogudele 4 seminaripäeva, 4 koolitust ja 1 õppereisi. Maakondlikest seminaridest/õppepäevadest võetakse aktiivselt osa. Kokkusaamine kolleegidega ja erialase info vahetamine on jätkuvalt väga vajalik, arutatakse raamatukogude päevakohaseid küsimusi, mis arendab nii eneseväljendus- kui jagamisoskust. Seminarid on hea võimalus teha RVL-laenutusi kaugemate maakonna raamatukogudega.

Koolituste plaanimisel arvestati erinevate pädevuste täiendamistega. Uuendati teadmisi lastekirjanduse ja lastetöö alal, tutvuti uue ilmunud kirjandusega. Digipädevust tõsteti tutvudes veebipõhiste mängude koostamise platvormiga. Kogemusrännete tutvustused nii Sloveeniasse kui Norrassa andsid ülevaate teiste maade raamatukogudest ja nende tööst.

Õppesõit “Kirjanduslik Järvamaa” andis erinevaid kultuurilisi teadmisi Eestimaa südamest. Tutvuti Türi ja Paide raamatukogudega, Paide Wittensteini tegevusmuuseumi ning A. H. Tammsaare muuseumiga Vargamäel.

Sügisene Rahvusraamatukogu koolitus „Ideest veebimänguni“ näitas, kuidas lihtsalt ja loovalt luua lastele mängu, mis oleks neile huvitavad ja harivad.

Teist korda korraldati kahepäevane Rapla maakonna raamatukoguhoidjate suvelaager, kus toimus Martin Veinmanni koolitus „Kõnelemise eriolukord- esinemine“. Koolitus oli suunatud raamatukoguhoidjate esinemisoskuse arendamisele erinevate ürituste ja ettelugemiste läbiviimiseks. Osalejad jäid laagriga väga rahule, kahe päeva jooksul oli võimalus õppida üksteiselt, suhelda oma maakonna teiste raamatukogutöötajatega, rääkida oma muredest ja rõõmudest.

Väga vajalikuks peetakse uut kirjandust tutvustavaid ettekandeid Rapla keskraamatukogu komplekteerijate poolt. Eeliseks on ka see, et saab ise raamatut käes hoida ja sellega tutvuda.

Kohila raamatukogu aruandest: Rapla Keskraamatukogu koolitused aitavad raamatukogutöötajatel olla erialaselt kompetentsed ja informeeritud. Ühistel koolitustel kuuleme kolleegidelt nõuandeid ja praktilisi ideid, mida igapäevatoos rakendada. Positiivne on seegi, et kergemini alगतatakse ühiseid maakondlikke koostööprojekte.

2.4.3 Raamatukogutöötajate avalikud esinemised

Vestlused TRE Raadio Raplamaa pooltunnis, sõnavõttud ja ettekanded kirjandust tutvustavatel üritustel, tervituskõned koolide jt asutuste tähtpäevadel, Raplamaa Omavalitsuste Liidu koosolekutel. Raamatukogude juhid annavad ülevaateid raamatukogude tegemistest oma valdade volikogudes, koolides jne.

LISA 2

2.4.4 Erialahariduse omandamine.

Ühele Kohila raamatukoguhoidjale omistati raamatukoguhoidja VI kutse.

2023. aastal lõpetas Juuru/Kuimetsa harukogu raamatukoguhoidja infoteaduse magistriõppe Tallinna Ülikoolis.

2.4.5 Töötajate tunnustamine. Märjamaa Valla Raamatukogu

Helle Rehepapp, Teenuse haruraamatukogu raamatukoguhoidja on MTÜ Teenuse Naiste Ühendus esinaine ja 2023. aastal tunnustati ühendust „Raplamaa aasta tegu 2023“ tiitliga kogukonna- ja koduloolise raamatu „Jõeäärsed jutud“ koostamise ja väljaandmise eest.

Ede Talistu, Märjamaa Valla Raamatukogu direktor, tunnustati Märjamaa Valla tänukaardiga.

Kehtna Raamatukogu

Mariina Madisson, Kehtna Vallavalitsuse tunnustus Kehtna valla Kultuuritegu 2023 Rapla maakonna 35. Memme-taadi suvepeo stsenaariumi kirjutamise eest.

Evelin Saare, Kehtna Raamatukogu, maaraamatukoguhoidja nominent 2023.

Rita Merekivi, tänukiri Järvakandi haruraamatukogu töötajale üle-eestilise laste- ja noorte kunstikonkursi „Minu klaas“ 2023 „Tarbeklaas“ korraldamise abi eest.

Kohila raamatukogu

Kohila raamatukogule omistati tunnustus „Kohila valla hariduse sõber 2023“. „Kohila raamatukogus on väga hästi korraldatud töö ja tegevused koolilastega, näiteks suvelugemise projekt, raamatukogu ja raamatuid tutvustavate tundide ja näituste korraldamine. Raamatukogu

töötajad oskavad läheneda lastele individuaalselt ja anda neile alati eakohaseid lugemissoovitusi.“

Aime Indrekans, Kohila valla aukiri „Südamega ja pühendunult tehtud töö eest Kohila raamatukogu majandusjuhatajana“.

Liisi Ploomipuu, Kohila valla aukiri „Rikastab oma ideedega Kohila raamatukogu teenuseid“

Rapla Keskraamatukogu

Elerin Vilumets, Juuru/Kuimetsa haruraamatukogu raamatukoguhoidja esitati TÕN-i Rapla maakonna aasta õppija nominendiks ning ERÜ parima maaraamatukoguhoidja 2023 nominendiks.

Aili Erm, Alu haruraamatukogu, Rapla valla tänukiri kauaaegse väärtusliku panuse eest raamatukogutöösse.

Hele-Mai Truuts, Kabala haruraamatukogu, Rapla Keskraamatukogu tänukiri tunnustus pikaajalise töö eest raamatukogunduses ja Rapla valla tänukiri kauaaegse väärtusliku panuse eest raamatukogutöösse ja aktiivse kaasalöömise eest kogukonna tegemistes.

Taimi Jürgens, Rapla valla tänukiri kauaaegse väärtusliku panuse eest raamatukogutöösse ja aktiivse kaasalöömise eest kogukonna tegemistes.

Kaja Tammar, Rapla valla tänukiri kauaaegse pühendunud töö ja kirjanduslike ürituste eestvedamise eest Rapla Keskraamatukogus.

Õie Paaslepp, Rapla valla tänukiri kauaaegse väärtusliku panuse eest raamatukogutöösse ja aktiivse kaasalöömise eest Rapla valla tegemistes.

Urve Ellandi, Kultuuriministeeriumi tänukiri aastatepikkuse edumeelse ja kohusetundliku töö eest Rapla Keskraamatukogu koduloo valdkonnas ja Rapla valla tänukiri panuse eest raamatukogutöösse ja aktiivse töö eest kogukonnas.

Tiina Talvet, Kultuuriministeeriumi tänukiri maakonna rahvaraamatukogude komplekteerimise korraldamise, väärt- ning uudiskirjanduse tutvustamise ja Rapla Keskraamatukogu kogude kohusetundliku komplekteerimise eest.

Kõik maakonna raamatukogutöötajad said tunnustatud väikese meenega Rapla KRK direktori poolt Lokuta puhkekeskuses seminarlaagris.

2.5 Raamatukogu haldusjuhtimine.

Märjamaa Valla Raamatukogu (Märjamaa VRK) eelarvelised vahendid 2023. aasta eelarves ei suurenenud, jäi püsima väikeremondi vajadus Sipa, Laukna, Teenuse, Varbola, Haimre ja Vana-Vigala haruraamatukogudes. Laevalgustite vahetust vajavad Varbola, Haimre, Teenuse ja Laukna haruraamatukogud, nendes raamatukogudes viidi läbi valgusmõõtmised. Vana- Vigala haruraamatukogu välistrepp vajab ümberehitust. Mitmes haruraamatukogus oleks vaja uuendada ruumide sisustust.

Märjamaa valla investeringute kava kohaselt oli 2023. aastal planeeritud Märjamaa raamatukogu fassaadi rekonstrueerimine. Remont lükkus edasi 2024. aastasse ja remondisummadele lisandus akende renoveerimise maksumus. Probleemne on Kivi-Vigala haruraamatukogu mõne ruumi ja Märjamaa raamatukogu keldrikorruse ventilatsiooniga. Aruandeaastal vahetati välja Valgu haruraamatukogu avariivalgustus.

Kehtna valla raamatukogudes 2023. aastal suuremahulisi remonditöid ei teostatud. Soojustamist vajavad Keava välisteeninduspunkti hoone seinad ja välja tuleb vahetada päevinäinud elektrijuhtmestik. Järvakandi haruraamatukogu vajab lifti, mis parandaks liikumispuudega ja eakate inimeste juurdepääsu kolmandal korrusel asuvale raamatukogule. Probleemne on Valtu haruraamatukogu asukoht endise kolhoosihooone teisel korrusel. Kehtna Vallavalitsus on probleemist teadlik ja 2024. aastal peaks algama Valtu Põhikooli juurdeehitus, kus saab uued ruumid ka rahvaraamatukogu.

Kohila raamatukogus teostati 2023. aastal raamatukoguhuone fassaadi parandustöid: sokli ja fassaadi värvimine, vihmaveerenni ja katusekivide vahetamine. Kokku kulus ehitus- ja remonditöödele 5 557 €. 2024. aastal on vaja teostada küttesüsteemi parendus- ja hooldustööd, raamatukoguhuone katuse pesu, korstna krohvi parandused ja puitpõrandate hooldus. Inventari soetati 8 110 € eest. Kultuuriministeeriumilt saadi projektitoetust 2 896 € akustiliste paneelide paigaldamiseks. Lisaks vahetati välja turvasüsteemi seadmestik ja katkine õhk-soojuspump, hangiti lamineerimisseade ja kaks garderoobikappi töötajatele.

Hageri raamatukogu on jätkuvalt talveperioodil külm, kuid Kohila vallal on kavas suvel küttesüsteem üle vaadata.

Rapla Keskraamatukogu peahoone projekteerijaga algasid koosolekud veebruarist. Septembris andis Projektibüroo OÜ Rapla vallale üle Rapla keskraamatukogu ehitusprojekti, mis suunati edasi ekspertiisi, mida teostas SVI Expert OÜ. Raamatukogu direktor võttis osa

toimunud koosolekutest. Remonditööd, pidid esialgse plaani kohaselt algama 2023. aasta viimases kvartalis, lükkusid edasi 2024. aastasse.

Valmis Kaiu haruraamatukogu hoone. Saadi uued ruumid üldpindalaga 127 m² senise 100 m² asemel. Arvutitöökohti on 1, kasutajakohti 17. Senise kahe ruumi asemel on nüüd üks suur ruum, lisaks väike abiruum mahakantud raamatute ning perioodika jaoks. Töötajale on oma puhkeruum väikese kööginurgaga. Raamatukogu asub Kaiu Kooli C korpuses. Ruumid on soojad, valgustus raamatukogule kohane. Raamatukogu on ühenduses kooliga, seega saavad õpilased igal vabal hetkel tulla raamatukokku ja seda võimalust kasutatakse usinasti. Hetkel puuduvad väljas raamatukoguni juhatavad viidad. Nii tekitas asukoht enamusel klientidest esmasel külastusel probleeme – kuhu auto parkida, kust siseneda jne. Samuti tekitab muret parkla puudumine, autoga külastaja peab jätma auto üsna kaugele.

Juuru haruraamatukogul puuduvad tänavaviidad, mis aitaksid raamatukogu leida inimestel, kes pole kohalikud.

Purku haruraamatukogus on ruumide puitpõrandad väga kulunud ja vajavad hooldust.

LISA 3

2.5.1 Juurdepääs liikumispuudega inimesele.

2023. aasta jooksul paranes juurdepääs liikumispuudega inimestele Rapla valla Kaiu haruraamatukogusse. Kaiu raamatukogul ja lasteaial on ühine peauks. Ukse ees on olemas kaldtee. Küll aga ei ole võimalik liikumispuudega inimesel autoga ukseni sõita, parklad asuvad kaugel.

Teiste valdade raamatukogudes juurdepääsutingimused liikumispuudega inimestele ei muutunud. Liikumispudega inimestele on tagatud täielik või osaline juurdepääs valla 17 raamatukogus, 13 raamatukogus juurdepääs puudub.

Tabel 5

Juurdepääs võimalik	Alu, Juuru, Järlepa, Kaiu, Vahastu, Kodila, Kabala, Kivi-Vigala, Haimre, Märjamaa
Juurdepääs võimalik osaliselt	Hageri, Kehtna, Keava, Lelle, Eidapere, Rapla, Kohila
Juurdepääs puudub	Järvakandi, Valtu, Inglise, Hagudi, Raikküla, Kuimetsa, Purku, Teenuse, Sipa, Valgu, Varbola, Vana-Vigala, Laukna

2.6 Raamatukogu arendustegevused infotehnoloogia valdkonnas

Suuremaid uuendusi infotehnoloogilistes vahendites ja riistvaras ei tehtud. Raamatukogude IT tase vastab kaasaegse raamatukogu kasutaja vajadustele vaid osaliselt. Riistvara on paljuski vananenud. Näiteks Kohila kasutajate arvutid on 6-8 aastat vanad. Raplas KRK olevad kasutajaarvutid on samuti pea 10 aastat vanad. Praeguses majanduslikus olukorras võib juhtuda, et uut riistvara pole võimalik valdadel soetada ning arvutipark vananeb veelgi.

Raamatukogudes toimib vaba juurdepääsuga WiFi leviala.

Uuenenud Kaiu haruraamatukogusse soetati 2023. aastal uus riistvara: 1 arvuti, 2 uut kuvarit, printer-skänner, 65 tollise ekraaniga televiisor, kasutusel olnud riistvarast võeti uude raamatukogusse kaasa vaid 1 arvuti. Raamatukogus ja kogu uues majas ei ole levi Tele2 ja Elisa klientidel, peab otsima kohta, kus seadet kasutada.

Märjamaa Valla Raamatukogu IT tehniliseks toeks on määratud valla IT- spetsialist, kes haldab kõiki allasutusi ja seega on infotehnoloogiliste probleemide lahendamisel tihti väga pikk ooteaeg raamatukogudes tööd takistav asjaolu.

Jätkuvalt toimib väga hea koostöö raamatukoguprogrammi RIKS haldajaga OÜ Deltmar ning Meelis Lilbokiga. Tekkivatele probleemidele leitakse alati kiiresti lahendused.

3 Kogud komplekteerimine ja töötlemine

Eestis ilmub endiselt ligi 4000 uut eestikeelset raamatut aastas (https://andmed.stat.ee/et/stat/sotsiaalelu_kultuur_trukitoodang/KU12), ajakirjandusväljaannete arv pigem langeb (https://andmed.stat.ee/et/stat/sotsiaalelu_kultuur_trukitoodang/KU122/table/tableViewLayout2) ja (https://andmed.stat.ee/et/stat/sotsiaalelu_kultuur_trukitoodang/KU124/table/tableViewLayout2)

Suur uute nimetuste arv väikeses Eestis tähendab paratamatult väiksemaid trükiarvuseid ja kõrgemat hinda. Kirjastuse Tänapäev peatoimetaja T. Vahter "Tegelikult ilmus ju täitsa häid raamatuid, näiteks eesti ilukirjanduse jaoks oli pigem üle keskmise aasta. Varsti avaldatakse eelmise aasta müügiandmete nimekiri, mida on võimalik väga mitut moodi tõlgendada. Üks asi on see, et neid raamatuid, mida müüdi vähemalt 1000 tükki, on jälle vähem. Neid on alla saja." (<https://kultuur.err.ee/1609241655/tauno-vahter-ei-pea-inimestele-vagisi-raiuma->

[mantrat-et-kirjandus-on-kohutavalt-puha](#)). Maakonna raamatukogudesse ostetud teavikute arv vähenes.

Pidev ja oluline osa komplekteerimise tööprotsessist on seotud elektronkataloogi kirjetega. ESTERi kirjed tuleb enamasti Raplamaa jaoks kohandada, lisada vajalikke märksõnu jne. Samuti täiendatakse ja parandatakse vanemaid kirjeid – lisatakse puuduvad sisukirjeldused, kaanepildid, sisukorrad, korrastatakse autorite andmebaasi jne. Selle töö käigus uuendatakse vajadusel raamatute kohaviidad, otsustatakse eksemplaarsus.

3.1 komplekteerimise põhimõtted ja uuendused (sh e-teavikud)

Rapla maakonna rahvaraamatukogudesse osteti 2023. aastal teavikuid 249 452 € eest. Summa oli 4828 € võrra väiksem kui 2022. aastal, märkimisväärselt vähenes Rapla valla komplekteerimissumma, teised vallad suutsid veidi suurendada. Teavikute ostmiseks kulutati 7,7 eurot ühe elaniku kohta, riigi toetus moodustas sellest 27,6%. Riigi toetuse eest osteti 238 nimetust ELK soovituselaste- ja noortekirjandust ja 216 nimetust KULKA soovitusel raamatuid täiskasvanuile, lisaks kultuuriperioodika.

Valdade keskraamatukogudesse püütakse komplekteerida võimalikult palju uusi nimetusi, raamatuid mitmes keeles ja erilaadilisi teavikuid. Märjamaa valla keskraamatukogu vanemraamatukoguhoidja: „Komplekteerimisotsuste tegemisel arvestame lugejate soovide kõrval ka valla keske raamatukogu rolliga, st et valik oleks võimalikult universaalne ja valla harukogud saaksid vajadusel kasutada vallaraamatukogu fondi.“

2022. aastal liitus Rapla Keskraamatukogu MIRKO teenusega, 2023. aastal vahendas Rapla KKK MIRKO kaudu 318 laenutust.

3.1.1 Raamatu komplekteerimine (trükis + e-raamat)

Raplamaa raamatukogudesse lisandus 13733 eksemplari raamatuid, 0,4 raamatut elaniku kohta. Kriitik Pille-Riin Larm: “Häid raamatuid ilmub palju, aga need on kallid. Veeretad siis eurosid peos ja püüad enne ostu tegemist uurida, kas asjatundjad seda üldse soovivad. Usaldusväärseks peetava päevakriitiku hinnangul on kaalu, kinnitab mõnigi ostuhuvi tõusu täheldanud väikekirjastaja.“ (<https://sirp.ee/s1-artiklid/c7-kirjandus/paevakriitika/>). Sedasama, raamatute kallist hinda ja asjatundliku arvamuse olulisust, märgitakse enamikus maakonna aruannetest.

Raamatute ostuks kulus 199,926 €, 80,1% komplekteerimisrahast. Keskmise maakonda ostetud raamatu hind oli 15,6 €, 2022. a 14,3 €, ja 2021. aastal maksis raamat 13,4 €. Kui 2022. aasta

jooksul osteti Rapla maakonda 14378 eksemplari, siis 2023. aastal vaid 12783 eksemplari raamatuid, seda on 1595 võrra vähem.

Väga paljud maakonna raamatukogude töötajast pöörasid aruannetes tähelepanu raamatute hinnatõusule ja pingelisele eelarvele. Kohila RK aruandest: “Raamatute komplekteerimissumma kasvas 3%, kuid kahjuks raamatute hinnatõusust johtuvalt sai raamatukogu komplekteerida võrrelduna 2022. aastaga vähem raamatuid”. Sama märgiti Märjamaa valla raamatukogu aruandes: “Kasutati palju sooduspakkumiste võimalusi. Kuigi suurenesid teavikute komplekteerimise summad, siis üldine trükiste kallinemine vähendas siiski teavikute juurdetulekut 160 eksemplari võrra.” Märjamaa valla komplekteerimissumma suurenes 7%. Eriti murelikud olid Rapla valla raamatukogutöötajad, sest Rapla valla komplekteerimiseelarve vähenes pingelise eelarve tõttu märgatavalt. 2023. aastal jäi ebameeldivalt silma, et allahindlustel pakutavad teavikud on mõnigi kord kallimad, kui olid varem ostetud, näiteks kordus- ja uustrukkide hinnad on aastaga kallinenud.

Aastast aastasse toovad raamatukogud oma aruannetes välja komplekteerimisvalikute keerulisuse. Kirjastaja T. Vahter sõnastab probleemi: ”Vanasti oli raamatuid nii palju vähem, et kui sa lahutasid maha sellise kirjanduse, mida kohustuslikus korras avaldati, aga mida väga palju ei loetud, siis tegelikult paljud inimesed lugesid tihti samu raamatuid. Tänapäeval on inimestel ülimalt erinevad maitSED. Ühest küljest on ju väga tore, et igaüks saab lugeda seda, mis teda huvitab, sest kõik ei pea lugema pakse jõgiromaane, keegi loeb mangasid, keegi loeb krimkasid ja keegi loeb moodsat ilukirjandust, aga häda on see, et kui ta niimoodi ära killustab, siis inimestel tekib väike võõristus kirjanduse suhtes.” (<https://kultuur.err.ee/1609241655/tauno-vahter-ei-pea-inimestele-vagisi-raiuma-mantrat-et-kirjandus-on-kohutavalt-puha>)

Raamatukogudes arvestatakse väga RVLi võimalusega, kuid siingi on oma probleemid. Varbola haruraamatukogu aruandest: “Kuigi raamatute ostmiseks saadav rahasumma on veidi suurenenud, on teavikute hinnatõus olnud suurem ja see asjaolu teeb ostuvalikute langetamise järjest raskemaks. Appi tuleb siin sooduspakkumine ja RVL- kuid kumbki võimalus ei ole kiire ega ajakohane, lugeja soovib raamatut „kohe ja praegu“, kuid sageli tuleb tal olla ootel üks kuu või isegi kauem.” Hagudi raamatukoguhoidja: ”Kaalun tellimisel rohkem, kui tihti raamatut eeldatavasti laenutama hakatakse, lootes RVL-i võimalustele. Nüüd on aga näha, et loomulikult mõtleavad nii ka teised raamatukogud. Päril tihti on tulnud ette, et soovitud raamatut RVL-i teel otsides selgub, et seda on vaid üksikutes raamatukogudes ja sellisel juhul siis ka välja laenutatud.” Märjamaa valla raamatukogu aruandest:” Eelkõige tehakse RVLi vallasiseselt.

Teenus toimib küllalt kiirelt ja peamiselt raamatukoguhoidjate enda vahendusel. Headeks koostööpartneriteks on ka teised valla asutuste töötajad, kes oma tööülesannete tõttu liiguvad valla erinevates piirkondades ja saavad seega RVL raamatu sealsesse raamatukokku viia või sealt tuua. Suurem osa RVL teenuse soovijatest (eriti haruraamatukogude piirkondades) on nõus enne pisut kauem ootama tellimuse täitmist, kui kasutama raamatu kättesaamiseks tellijale tasulist automaadi- või kulleriteenust.”

Ilu- ja lastekirjandus moodustas enamuse hangitud raamatuist, 75,2%, kogudesse lisandus 10328 eksemplari. Eesti autorite teostest osteti suuremas eksemplaarsuses I. Lemberi „Peent perekonda“, A. Kasemaa „Au kolhoosikorrale“, S. Mikseri „Varedat“ ja O. Osolini „Part lendab edasi“. Raplast pärit noore M. C. Kitsingu raamat „Vanaema, miks sa mind ära ei tunne?“ on pea kõigis maakonna kogudes. „Minu...“ sarja raamatud on jätkuvalt populaarsed. Hästi võeti vastu sama kirjastuse „Meie ...“ sari, milles ilmuvad raamatud ilukirjanduseks ei liigitu, samuti K. Kordemetsa „Nagu võilill tuules“. Pikima laenutusjärjekorraga on siiani „Vareda“. Tõlkeraamatutest oli väga oodatud L. Riley „Atlas“, mida osteti maakonda 27 eksemplari, samuti Nobeli, Bookeri, Pulitzeri jt. kirjandusauhindade laureaate eesti keelde tõlgitud teosed.

Laste- ja noortekirjanduse hankimisel on oluline mitmekülgne koostöö kohalike lasteasutustega, eriti kohtades, kus kool/lasteaed asuvad raamatukoguga samas majas. Kivi-Vigala raamatukoguhoidja: ”Laste- ja noortekirjandust komplekteeritakse vastavalt laste huvisid ja arengut silmas pidades ning koostöös kooli kirjandusõpetaja ja lasteaia pedagoogidega.” Märjamaa VRK aruandest: ”Märjamaa Valla Raamatukogu lastekogu komplekteerib enamuse ilmunud laste- ja noortekirjandusest. 2023.a soetati juurde 260 eksemplari (258 nimetust) kogumaksumusega 3104 eurot, mis moodustas 13% raamatute üldisest komplekteerimiskulust. Komplekteerimisel tehakse koostööd õpetajatega ja lasteaedade pedagoogidega, et selgitada välja õppekavadest lähtuvad vajadused ja et oleks soovitusliku kirjanduse piisav leiduvus võimalikult hästi tagatud. Jälgitakse, et lugemisvara valik on lastele mitmekesine ja laste huvisid täiendav ning vajadusi kattev.”

Kuigi jätkuvalt teeb muret koolikirjanduse kättesaadavus perioodil, kus paljudes koolides käsitletakse teost samaaegselt. Torkab silma, et sel aastal ei ostetud koolikirjandust enam nii suures eksemplaarsuses, enamasti hangiti vajadusel juurde ja/või vahetati välja mõni eksemplar. Suuremas eksemplaarsuses osteti Raplamaa raamatukogudesse I. Tomuski „Isa preemiat“, M. Keräneni Armando lugusid ja E. Sepa noorteromaani „Sügis, hobused ja

vabadus“. Raplamaa raamatukogutöötajad hindavad Eesti Lastekirjanduse Keskuse soovitusi, väga kiideti ELK spetsialistide läbiviidud lastekirjanduse erialapäeva Raplas.

Võõrkeelseid raamatuid osteti kogudesse 345 eksemplari, venekeelseid oli neist 85.

Rapla KRK võõrkeelne kogu leiab kasutust ka MIRKO kaudu.

E-raamatuid laenutuskeskkonna puudumise tõttu ei komplekteerita, raamatukogud toovad välja kasutajate huvi puuduse. Üleriigiline MIRKO e-väljaannete laenutuskeskkond on kõigile kättesaadav. Kehtna raamatukogu aruandest: ”Lugejad eelistavad paberkandjal raamatut. Raamatukogudel ei ole otstarbekas e-raamatut osta ja autoriõigusest vabu teoseid ei ole lugejad e-raamatu formaadis vajanud.”

Muul moel lisandus kogusse 2023. aastal 950 eksemplari raamatuid (6,9%), annetuste osakaal väheneb. Suuremas eksemplaarsuses annetati kogudesse kodulooliselt olulisi raamatuid „Raplamaa 3. Raplamaa inimene“ 2. kd 30 eks, „Raplamaa rabavad maitsed“ 28 eks, “Rapla raamatukogu 120 aastat” 25 eks, K. Toometi “25 Manors of Raplamaa” 14 eks ja “Inglise hariduselu sõnas ja pildis” 12 eksemplari, samuti D. Vaariku “Vapilõvi” 22 ja M. Leonardi “Ebarahu aeg” 18 eksemplari. Oma raamatu “Morna lapsed” jättis kogudele kingituseks Luulelõuna külaline A. Teede.

3.1.2 Perioodika komplekteerimine

Perioodikaväljaannete kättesaadavus maakonna raamatukogudes vähenes. 2023. aastal osteti Rapla maakonna raamatukogudesse 535 aastakäiku ajakirju ja 172 aastakäiku ajalehti, muul moel lisandus 107 aastakäiku ajakirju ja 51 ajalehti. Riigi raha kultuuriajakirjanduse tellimiseks kulus 1451,4 eurot, sh osteti almanahh “Nukits” 23 kogusse, ajakiri “Täheke” 18 ja “Hea Laps” 11 kogusse. Probleemiks paistab kujunevat, et paberväljaanded lõpetavad ilmumise, aga pakutav digivariant ei arvesta raamatukogude vajadusi/võimalusi. Digiväljaanded, mis mõnesse kogusse hangitud olid, ei leidnud kuigivõrd kasutamist., Märjamaa aruandest: ”Digiväljaanded olid ostetud Märjamaa Valla Raamatukogul (Postimees, Äripäev, Imeline Teadus, Imeline Ajalugu) ja Kivi-Vigala haruraamatukogul (Postimees), kuid lugejad eelistavad siiski paberväljaandeid.”

3.1.3 Auviste komplekteerimine

Huvi auviste kasutamise vastu on väga väike, seetõttu osteti aruandeaastal auviseid 5, muul moel lisandus 6 auvist. Kohila raamatukogu aruandest: ”Raamatukogule kingiti Avo Falkenbergi vinüülplaadikogu. Võtsime mahukast kogust esialgu arvele 71 vinüüli. Avo Falkenbergi vinüülplaadikogu koosneb klassikalisest muusikast, samuti on igihaljast pop- ja

estraadimuusikat. Kõigile vinüülidele on kogu omanik lisanud punktkirjas sisututvustused. Raamatukogu soetas grammofoni, mida saab ka koju laenutada. Jälgime kuidas uus teenus külastajaid kõnetab ja saame tulevikus teha kokkuvõtteid teenuse kasutatavusest”. Kogude mitmekesistamiseks hangiti 60 eksemplari lauamänge ja erinevaid esemeid, mida saab koju laenutada. Kohila raamatukogu pakub uue teenusena ostetud spordivahendite laenutust.

3.2 inventuurid, mahakandmised

Teavikute mahakandmine toimub vastavuses kinnitatud dokumentidega. 2023. aastal kustutati Raplamaa raamatukogudest 24895 raamatut, sh 17626 eksemplari ilu- ja lastekirjandust. 269 raamatut olid võõrkeelsed, 140 neist venekeelsed. Maha kanti 1024 aastakäiku ajakirju, 52 aulist, 5 elektroonilist ja 22 muud teavikut. Paljud kustutatud trükised leidsid uue omaniku tasuta raamatute riiulist, katkised ja määrdunud eksemplarid viidi paberikonteinerisse, mõned mahakantud raamatud jäid müümiseks vastavalt kehtestatud korrale. Kahaneva elanikkonnaga piirkondades on teavikute mahakandmine ainus võimalus ringluse suurendamiseks ja kogude vananenud välimuse parandamiseks. Tegemist on väga olulise osaga raamatukogutöös. Rapla maakonnas on ringlus 0,6, näitaja parandamiseks tuleb mahakandmisega rohkem tööd teha.

Kehtna vald osales Hoiuraamatukogu kampaanias „Anna raamatule uus elu“- ringlusesse jõudis selle kaudu ca 5000 eksemplari raamatuid.

4 Lugejateenindus ja raamatukoguteenused

Suuri muudatusi teeninduskorralduses võrreldes eelnenud aastatega ei ole toimunud. Lisaks tasuta teenustele pakuvad raamatukogud ka tasulisi eriteenuseid (printimine, kopeerimine jt.), renditakse välja ruume. Raamatukapi teenuseid pakuvad Kohila, Märjamaa ja Rapla raamatukogud. Rohkem kui pooltes raamatukogudes on raamatute tagastuskastid. Raamatukogu põhinäitajad on tõusnud. Osa raamatukogu kasutajatest on RIKSWEBi tarkvara e-teenuste kasutamises pädevad. Edukalt kasutatakse pikendamist ja kiirpikendamist, teavikute reserveerimist, otsingut, andmete muutmist ja lugejaks registreerimist. Kiirpikenduste osakaal on mitmekordistunud võrreldes 2022. aastaga, seega on lugejad väga hästi selle võimaluse omaks võtnud. Näiteks Rapla Keskraamatukogus pikendati kiirpikendamise teel 8698 teavikut, Märjamaa Valla Raamatukogus oli see 5413.

4.1 Avaliku teabe kättesaadavaks tegemine.

Lugejate kasutuses olevate arvutite hulk maakonnas ei ole vähenenud. 2023. aastal oli maakonnas 130 arvutitöökohta, millest lugejate kasutuses 64 arvutit. Maakonna kõikides

raamatukogudes on vabaks kasutamiseks vähemalt üks internetiühendusega arvuti, välja arvatud Hageri raamatukogus, kus ei ole jätkuvalt kasutajatele arvutit, kuna selleks ei ole ruumi. Põhiliselt kasutatakse avalikke arvuteid erinevatele e-teenustele ligipääsuks ning printimiseks. Raamatukogude töötajad abistavad ja teevad vajadusel individuaalkoolitusi teabe leidmisel ning e-teenuste kasutamisel: e-riik, digilugu.ee, ID-kaardi kasutamine, dokumentide koostamine, e-kirjade saatmine, sotsiaalmeedia kasutamine jne. Laste arvutikasutus on peamiselt meelelahutuslik.

Info raamatukogude aadresside, lahtiolekuaegade ning erinevate ettevõtmiste kohta on nähtavad raamatukogude kodulehtedel, blogides, Facebooki lehtedel.

4.2 Raamatukogu kasutamine ja teenused. Üldistav ja muutusi näitav kokkuvõte.

Raamatukogu kasutajate hulk maakonnas oli languses, kuid laenutused ja külastused on tunduvalt suurenenud. 2023. a kasutas maakonna 33949 elanikust Rapla maakonna raamatukogude teenuseid 12009 inimest, mis on 35,4% kogu maakonna elanikkonnast (2023.a 36%). Sellest Hageris 23,9%, Kohilas 32,2% ja Kehtnas 29,8%, Märjamaal 37,7% ja Rapla vallas 39% elanikest. Laenutuste arv elaniku kohta on 8,2. Kogu laenutuste arvust 13,6% moodustavad perioodika laenutused. Kogu maakonnas on Riksweb kataloogis tehtud otsingute arv tõusnud - 59 932, mis on ligi 5 tuhande otsingu võrra suurem kui 2022. aastal. Lugejad on õppinud kasutama Rikswebi keskkonda.

Kohila vallas raamatukogu lugejate, külastuste, laenutuste ja päringute hulk kasvas. Raamatukogu jõudis 2000 registreeritud lugejani, mis oli meie kauaaegseks eesmärgiks.

Märjamaa valla raamatukogudes, kus lugejad vähenesid, töid raamatukoguhoidjad põhjusena välja eelkõige piirkonna elanikkonna vähenemise ja eakama lugejaskonna terviseprobleemid, mille tõttu ei saa enam lugeda või on raamatukogu külastamine raskendatud ning koduteenindust ei soovita.

Tabel 6

Raamatukogu	Lugejad 2022	Lugejad 2023	Muutus (+/-)
Rahvark mk-s kokku*	12043	12009	-34
MKR kokku**	5144	5156	+12

*Rahvaraamatukogud maakonnas kokku

**Maakonnaraamatukogu koos oma haruraamatukogudega kokku (Rapla KRK)

Tabel 7

Raamatu-kogu	Külastused 2022	Külastused 2023	Muutus (+-)	Virtuaal-külast. 2022	Virtuaal-külast. 2023	Muutus (+-)
Rahvark mk-s kokku*	165651	179541	+13890	147586	81548	-66038
MKR kokku**	65179	73383	+8204	55954	27198	-28756

*Rahvaraamatukogud maakonnas kokku

**Maakonnaraamatukogu koos oma haruraamatukogudega kokku (Rapla KRK)

Tabel 8

Raamatu-kogu	Laenut-d 2022	Laenut-d 2023	Muutus (+-)	Päringud** * 2022	Päringud* ** 2023	Muutus (+-)
Rahvark mk-s kokku*	252876	266604	+13728	6115	6197	+82
MKR kokku**	103440	111514	+8074	2090	2361	+271

*Rahvaraamatukogud maakonnas kokku

**Maakonnaraamatukogu koos oma haruraamatukogudega kokku (Rapla KRK)

Inimesed raamatukapi kasutamise teenuse omaks võtnud, sest lugeja saab just endale sobival ajal tulla oma tellitud väljaannetele järele. Raamatukapi laenutusi oli 2023. aastal kappi omavais kogudes kokku 3458.

Kohila Raamatukogu pakub erinevatele asutustele ruumide rentimist. Raamatukogu ruumides toimus 80 erinevat üritust või ettevõtmisi: näiteks Kohila mõisakooli õpilastele programmeerimise õpitoad (5 õpituba) ning karjäärinõustamised ja suhtluskoolitused, Kohila Lasteaed Sipsik korraldas oma koosolekuid, arutleti valla arengukava teemadel, õhtuti toimusid II korruse klassiruumis joogatreeningud jpm. Lisaks kasutas Kohila mõisakool II korruse klassiruumi igapäevaselt koolitundide läbiviimiseks.

Raplas Keskraamatukogu päevakontori teenuse pakkumisega alustati 2022. aastal. Klientide käsutuses on 2 eraldi ruumi arvuti ning WiFi ühendusega. Kasutajad on selle teenuse hästi vastu võtnud, päevakontorite kasutamisi registreeriti 116 korral. Endiselt on võimalus lugemissaalis tasuta oma arvutiga töötada.

Kokkuleppel Eesti Postiga müüdi Rapla valla raamatukogudes postmarke ning ümbrikke. Leping postiettevõttega lõpetati 2023. aasta lõpus. Osades paikades müüdi postmarke ja

ümbrikke ka kohalikus kaupluses, seetõttu oli seal raamatukogudes postiteenuse vastu huvi vähene. Näiteks Kaius oli huvi aga suur. Postiteenus oli raamatukogule tülikas ja kallis. Kõik ümbrikud ja postmargid tuli eelnevalt välja osta. Raamatukogule tekkisid ebamõistlikud kulutused, riknenud kaup tuli kinni maksta, tegelda tuli kauba tellimisega, arveldustega jm. Tulu oli olematu. Toimiv postipunkt on Hagudi haruraamatukogus, neil on ka eraldi leping.

Lisateenuseks on Rapla KRK lugemissaalis asuv Piletimaailma müügipunkt.

Rapla Keskraamatukogu on liitunud MIRKO laenutusteenusega. Inimesed on MIRKO teenust hakanud rohkem kasutama, laenutusi oli sel aruandeperioodil 318, eelmisel aastal 109.

Infopäringud

Kogu maakonna peale kokku registreeriti infopäringuid 6197, mis on 82 võrra enam kui 2022. aastal. Osad raamatukogud kasutavad ka valikstatistika meetodit. Päringuid küll registreeritakse, kuid kindlasti jääb osa neist vahel kirja panemata. Valdavalt on tegemist fakti- ning teemapäringutega. Lisaks rongiaegade või mõne asutuse lahtiolekuaegade pärimistele võib tuua näiteid päringute laiast skaalast: tsitaate kultuurist, Saksa šlaagrid, 4-realine luuletus koolieelikule, Rapla tähtsamate asutuste asukohad, ajalehes ilmunud lõhepiruka retsept, muistendeid Kabala piirkonnast, maskid eri rahvastel ja teatris, 1960ndate mood, Haapsalu 15. sajandil, kodanikuaktivism jne. Päringuid esitatakse valdavalt kohapeal, harvem küsitakse meili, telefoni, veebilehe või sotsiaalmeedia kaudu.

Märjamaa vallas oli päringute arv natuke vähenenud. Põhjuseks võib olla asjaolu, et sisestatakse ainult suuremaid päringuid ning väiksemaid faktipäringuid igapäevaselt ei fikseerita.

Tabel 9

Raamatu- kogu	Virtuaalürituste arv		Virtuaalüritustel osalejate arv		Virtuaalürituste järelvaatajate arv***	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Rahvark mk-s kokku*	8	5	745	300	554	-
MKR kokku**	8	5	745	300	554	-

*Rahvaraamatukogud maakonnas kokku

**Maakonnaraamatukogu koos oma haruraamatukogudega kokku (Rapla KRK)

***kui järelvaatamine võimaldati peale ürituse toimumist

Rapla KRK korraldab lastele virtuaalset võistlusmängu “Netikirjariin”, aruandeperioodil toimus 5 vooru.

Kohila raamatukogu aruandest: virtuaalürituste, -näituste ja -koolituste tegemiseks oleks vaja osaleda täiendkoolitustel, et osata neid hästi ja oskuslikult teha.

Tabel 10

Raamatu- kogu	Virtuaalkoolituste arv		Virtuaalkoolitustel osalejate arv		Virtuaalkoolituste järelvaatajate arv***	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Rahvark mk-s kokku*	0	0	0	0	0	0
MKR kokku**	0	0	0	0	0	0

*Rahvaraamatukogud maakonnas kokku

**Maakonnaraamatukogu koos oma haruraamatukogudega kokku (Rapla KRK)

***kui järelvaatamine võimaldati peale koolituse toimumist

Virtuaalkoolitusi sel aruandeperioodil ei teostatud.

Tabel 11

Raamatu- kogu	Virtuaalnäituste arv 2022	Virtuaalnäituste arv 2023	Virtuaalnäituste külastajate arv 2022	Virtuaalnäituste külastajate arv 2023
Rahvark mk-s kokku*	3	3	-	-
MKR kokku**	0	3	-	-

*Rahvaraamatukogud maakonnas kokku

**Maakonnaraamatukogu koos oma haruraamatukogudega kokku (Rapla KRK)

Ly Ehini juubeliürituseks valmis **Rapla Keskraamatukogus** virtuaalnäitus [“Lv ja Rapla raamatukogu”](#), mida saab vaadata veebilehel. Kokku on keskraamatukogu veebilehel koduloo rubriigi all 14 virtuaalnäitust. Raamatukogu juubelinädalal said külastajad vaadata virtuaalset

raamatukogu ajaloonäitust. Rapla 30. aastapäeva puhul oli oktoobris nädal aega keskväljaku ekraanil raamatukogu poolt kokku pandud Rapla vanade fotode virtuaalnäitus. Külastajate (vaatajate) arvestust ei toimunud.

Märjamaa Valla Raamatukogu kodulehel on vaadatavad hetkel 7 virtuaalnäitust. 2023. a virtuaalnäituseid ei koostatud.

4.3 RVL teenindus

Rapla Keskraamatukogu on RVL-partneriks maakonna teistele raamatukogudele, samuti vajadusel ja võimalusel ka väljaspoole Raplamaad. Rapla keskraamatukogu korraldas aasta jooksul 8 RVL-i ringsõitu, mis hõlmab 8 Rapla KRK harukogu, 2 Kohila valla (Kohila ja Hageri) raamatukogu ning 1 Märjamaa valla (Varbola) raamatukogu. RVL-i ring toimub tavaliselt 1 kord kuus. Maakonna raamatukogude RVL raamatute hulk on jäänud võrreldes eelmise aastaga suhteliselt samale tasemele. RVL sisse 6445, RVL välja 6448 teavikut. RVL-i ringsõidud on väga vajalikud. Vajadusel on samal ajal raamatukogusid ka nõustatud.

Aktiivne RVL raamatute vahendamine toimub seminar/nõupidamiste päevadel. Paljuski tugineb RVL teenus raamatukoguhoidjate enda initsiatiivil leitud võimalustel. Kohila vallas tehakse vallasisest RVL-i isikliku transpordiga, vald tasub sõidukulu. Märjamaa vald toob välja, et suures vallas on headeks koostööpartneriteks ka teised valla asutuste töötajad, kes oma tööülesannete tõttu liiguvad valla erinevates piirkondades ja saavad seega RVL raamatu sealsesse raamatukokku viia või sealt tuua.

Väljavõtte aruandlusest RVL-i teenuse kohta.

Hagudi raamatukoguhoidja: “Eelmise aasta aruandes kirjutasin, et kaalun tellimisel rohkem, kui tihti raamatut eeldatavasti laenutama hakatakse, lootes RVL-i võimalustele. Nüüd on aga näha, et nii mõtlevad ka teised raamatukogud. Päris tihti on tulnud ette, et soovitud raamat RVL-i teel otsides selgub, et seda on vaid üksikutes raamatukogudes ja sellisel juhul siis ka välja laenutatud. Rapla valla piires on RVL hästi korraldatud.”

Üheks RLV-i teenuse võimaluseks on ka digidokumentide või -tekstide vahendamine.

4.4 Laste- ja noorteteenindus

Raamatukogus on olulisel kohal töö laste ja noortega, järjepidev töö lugemisharjumuse tekitamise, kujundamise ja arendamisega.

Peamiseks eelduseks, et laps raamatukokku tuleks ja seal olla tahaks, on lapsi köitvate teavikute olemasolu raamatukogus, erinevad üritused ja huvitegevused. Mitmekülgne uudiskirjanduse

valik ja kiire kättesaadavus, kaasaegsed digitaalsed ja infotehnoloogilised vahendeid ning mugav keskkond teevad raamatukogud noortele meeldivateks paikadeks ja tagavad jätkusuutlikkuse lastetöö eesmärkide saavutamisel. Üks võimalus suunata varakult väikelapse vanemaid koos lastega raamatukokku on Rapla keskraamatukogus 2022. aastal avatud mängutuba, mis on muutunud üha populaarsemaks. Seda külastavad väikelapsed koos vanematega, noorema astme koolilapsed ja ruumi kasutatakse ka beebide/vanemate grupi kokkusaamiskohana. Mängutuba on aktiivses kasutuses raamatukogu rühmatundide ajal: jõuluhommikud, ettelugemised jne.

Kõik raamatukoguhoidjad on ühel meelel, et laste- ja noorteteenindusele mõjub hästi, kui raamatukogu vahetus läheduses (või isegi samas majas) asub kool. See tõstab oluliselt laste ja noorte raamatukogu kasutamist.

Paljude raamatukogude teenuseid kasutavad lapsed ka väljastpoolt piirkonda. Eraldi saab välja tuua Tallinnas elavad ja õppivad lapsed, kellele kodukohas ei jätku kooli poolt soovitatud kirjandust, mistõttu jõuavad lapsed või lapsevanemad kesk- ja maaraamatukokku.

Märjamaa VRK aruandest: Suur tähtsus on koostööl kohaliku kooli, lasteaia, rahvamaja, noortekeskuse ja kindlasti lastevanematega. Raamatukoguhoidjad tõdevad, et lastetööd on hea teha, kui lasteaed ja kool asuvad lähedal ning on koostööst raamatukoguga huvitatud. Piirkondades, kus puudub haridusasutus ja kohalikud lapsed ei ole eriti aktiivsed kodukoha raamatukogu külastajad, osalevad nad raamatukogu üritustel selles raamatukogus, mis jääb nende kooliga ühte piirkonda.

4.4.1 Laste- ja noortekirjanduse komplekteerimine

Lastekirjanduse osakaal maakonnas kogu saabunud teavikutest on umbes 25%. Kuna raamat on kallinenud, siis on lastekirjandust saanud vähem komplekteerida.

Laste- ja noortekirjanduse komplekteerimisel arvestati maakonna raamatukogudes lugejate huvidega, tutvuti raamatututvustustega ja soovitustega, arvestati õpetajate soovidega. Jälgiti Eesti Lastekirjanduse Keskuse soovitusi, Hea lasteraamat ja Hea noorteraamat valikusse kuuluvaid teoseid, auhinnatuid lasteraamatuid. Uute raamatute olemasolu mõjutab kasutajate valikuid ja mõjub laenutustele hästi. Oluline on uudiskirjanduse kiire kättesaadavus, eriti kui on tegemist järjeraamatuga, kui teose vastu on tekitatud huvi meedia kaudu, sõprade soovitustel või kui raamatu põhjal on valminud film.

Rahapuudusel saavad harukogud endale laste- ja noortekirjandust komplekteerida aina vähem, seetõttu kasutatakse aina rohkem RVL-teenust.

Kohustusliku kirjandusega tekivad üle maakonna aeg-ajalt probleemid, sest sageli loevad sama raamatut mitu klassi ning ka valla erinevate koolide õpilased samal ajal. Seetõttu on kohustusliku kirjanduse puhul tähtis ka kooliraamatukogu panus ja võimalused.

Perioodiliste väljaannete laenutamine ei ole noorte seas populaarne. Ajakirjade lugemisharjumuse kujundamiseks kasutatakse neid läbiviidavates lugemisprogrammides (nt Suvelugemine, Suvine raamatubingo, Netikirjariin), kus ajakirjade abil tuleb lahendada erinevaid ülesandeid. Enim huvi pakuvad ja laenutatakse endiselt koomiksise ajakirju.

Rapla Keskraamatukokku hangiti võimalikult suur valik ilmunud laste- ja noorteraamatuid. Vahetati välja kulunud ja lagunenuid eksemplare. Komplekteeriti ukraina- ja venekeelset lastekirjandust, mis annab võimaluse siin elavatel Ukrainast saabunud lastel raamatuid lugeda ja vanematel lastele ette lugeda. Endiselt on suure nõudlusega ingliskeelne kirjandus, mida on samuti maakonnas juurde komplekteeritud. Rapla keskraamatukokku komplekteeriti noorte soovil Jaapani koomikseid ehk mangasid, mida varasemalt Rapla valla raamatukogudes ei olnud. Tekkis võimalus vahetada mangasid Kohila raamatukoguga, kus mangad olid eelnevalt juba olemas. Muutmaks kogu laste jaoks huvitavamaks, osteti aruandeaastal 7 uut eset (Anti Saare suur kuulimäng, 3 Pokut, tasakaalulaud, kaldtee ja ronimisredel väikelastele) ja 15 lauamängu.

4.4.2 Laste-ja noorte raamatukogu kasutamine

Hea on tõdeda, et 2023. aastal suurenesid Rapla maakonnas kõik lasteteeninduse arvnäitajad. Laste külastuste arv maakonna raamatukogudes on 11% suurem, kui 2022. a. Tõusnud on laenutuste arv, mis suurenes 9% ja lugejate arv suurenes 5%. Üldisest lugejate arvust moodustavad alla 16-aastased lapsed 30,5%. Laste ja noorte laenutused moodustavad laenutustest 16% ja laste külastused 31,9%. Lugejate seas on mitmeid koolilaste ja eelkooliealiste laste vanemaid, kes laenutavad raamatukogudes suurel hulgal raamatuid enda lugejakaardile. Paraku ei väljendu need arvud laste laenutustes.

Laste külastuste (26%) ning laenutuste (15%) arv suurenes kõige enam Rapla vallas. Lastest lugejate arv vähenes Kehtna vallas (-4%). Põhinäitajad vähenesidki peamiselt väikestes haruraamatukogudes, kus elanike arv on langenud.

Raamatukogu kasutamist mõjutab suurel osal missugune on selle keskkond. Hea näitena saab tuua sel aastal **Kaiu haruraamatukogu**, kus seoses uue raamatukogu ruumide valmimisega tõusid kõik näitajad. Lugejate arv tõusis 46%, külastused 37%, laenutused 11%. Suur pluss on see, et raamatukogu asub nüüd kooliga ühe katuse all.

Kaiu raamatukoguhoidja: “Koostöö lasteaia ja kooliga on hea. Paljud lapsed käivad oma vaba aega raamatukogus veetmas. Raamatukogus on olemas väike nurgake lauamängude ja värviraamatutega. Kooliõpilased osalevad erinevatel kirjanduslikel võistlustel ja konkurssidel. Raamatukogus viiakse läbi abiõppe või emakeeletunde. See kõik kinnistab lastel harjumust raamatukogu külastada.”

Raamatukogu on ka noorte vaba-aja veetmise ja kokkusaamiste koht. 2023. aastal suurenes Rapla keskraamatukogus märgatavalt mängutoa külastatavus. Mängutoas käisid aega veetmas 854 inimest, sealhulgas 500 last. Mängutoas viidi läbi ka mitmeid raamatukoguüritusi. Rapla keskraamatukogu laste seas on populaarne Anti Saare suur kuulimäng, saab mängida lauamänge. Kohila raamatukogu lapsed saavad mängida lauamänge, suurt kuulimängu ja fuajees lauajalgpalli. Rapla KRK lugemissaalis on avaliku internetipunkti arvutid, mida kasutavad ka lapsed. Saab mängida PlayStationiga ja vaadata filme. Arvutite kasutamiseks ja konsoolimängude mängimiseks on alla 12-aastastel vaja lapsevanema kirjalikku luba.

Tabel 12

Rmtk	Lug-d 2022	Lug-d 2023	Muutus (+/-)	Külast-d 2022	Külast-d 2023	Muutus (+/-)	Laenut 2022	Laenut 2023	Muutus (+/-)
Rahvark mk-s kokku*	3487	3668	+181/ +5%	51088	57338	+6250/ +11%	35824	39360	+3536/ +9%
MKR kokku**	1220	1322	+102/ +8%	16221	20438	+4217/ +26%	10535	12184	+1649/ +15%

*Rahvaraamatukogud maakonnas kokku

**Maakonnaraamatukogu koos oma haruraamatukogudega kokku (Rapla KRK)

4.4.3 Laste-ja noorteteenindus, s.h lugemisharjumuste kujundamine ja arendamine.

Sisuline hinnang, võrdlus, analüüs.

Raamatukoguhoidjal on oluline osa laste ja noorte lugemishuvi toetamisel ja kasvatamisel läbi raamatute tutvustamise, näituste, väljapanekute, ürituste ning lugemisprogrammide. Hea võimalus väiksemate laste tähelepanu köitmiseks on pop-up raamatud, puzzle raamatud jne. Ettelugemised, meisterdamised ja muud tegevused raamatukogus mõjuvad lastele samuti positiivselt, tekitades raamatukogus käimise soovi. Lastes lugemisharjumuse tekitamine on raamatukogu oluline ülesanne, sellest lähtuvalt komplekteeriti head lastekirjandust vastavalt eelarve võimalustele. Lugemisharjumuse kujunemiseks ja arenemiseks on tarvis positiivset lugemiskogemust. Raamatukoguhoidjad püüavad leida igale lapsele tema huvist lähtuvaid

eakohaseid raamatuid. Kooliprogrammist lähtuvalt on suurenenud noorte vajadus sobivate reisi- ja elulooraamatute järgi.

Koostöö õpetajatega ja kohtumised kirjanikega on olulisel kohal. Need lapsed, kelle õpetaja on soovitanud ja suunanud kooliväliselt lugema ning lugemisprogrammidest osa võtma, on aktiivsemad lugejad nii soovitusliku kirjanduse kui ka vaba-aja lugemise valimisel. 2023. aastal külastasid Raplamaa raamatukogusid kirjanikud Ene Sepp, Helen Käit, Jaanus Vaiksoo, Liis Sein, Markus saksatamm, Kairi Look, Tiina Laanem ja illustraatorid Reda Tomingas ning Sirlly Oder, muinasjutuvestja Piret Päär.

Raamatukokku palutud kirjanikku tullakse kuulama klasside või rühmade kaupa ning alati on saal täies mahus lastega täidetud. Lugemishuvi ärgitamiseks on sellised kohtumised nii õpetajate kui ka raamatukoguhoidjate poolt väga edukateks hinnatud.

Palju kasulikke mõtteid oma igapäevatoösse said laste ja noortega tegelevad maakonna raamatukoguhoidjad aprillis toimunud ELK läbiviidud lastekirjanduse erialapäeval Raplas ning septembris Kuressaares toimunud XX üleriigilise lasteraamatukoguhoidjate päeva ettekannetest.

Raamatukogudes on lugejateks endiselt registreerunud Ukraina sõjapõgenikest lapsi ja nende vanemaid. Nende paremaks teenindamiseks pakuti värskelt tõlgitud eesti kirjandust. Raamatud, mida on nii eesti kui ukraina (vene) keeles, hõlbustavad lastel keeleõpet.

Rapla valla koolidest ja lasteaedadest käidi aktiivselt klassidega/rühmadega raamatukogus erinevatel üritustel ja vajadusel käidi teematunde tegemas lasteasutustes kohapeal. Läbi aasta toimus mitu raamatutega seotud programmi. Õpetajad said soovitusi lastele lugemisvara valimisel. Eesti keele ainekavad sisaldavad raamatukogu kasutamise ja kirjanduse liigitamisega seonduvat ning õpetajad soovivad vastavad tunnid läbi viia raamatukogus. Ühtlasi saab tutvuda uuemate raamatutega.

Kehtna valla õpetajad kasutasid võimalust tunde läbi viia raamatukogu ruumides. Lasteteenindusele mõjus hästi suvise lugemisprogrammi korraldamine. Kehtna valla raamatukogudes toimusid mitmendat aastat üritused “Öö raamatukogus”, raamatunädalad, Uus tulija oli sariüritus Noorte Neljapäev, kus raamatukogu koostöös kogukonna ja kultuurimajaga pakkusid noortele mitmed tegevusi, sh ka raamatukogus.

Kohila Raamatukogu osales kevadeni 2023 Eesti Lastekirjanduse Keskuse lugemisisu programmis. Viidi läbi 11 lugemisisu teematundi, meisterdati ja lisaks toimus lugemisisu lõpetamisüritus Kohila mõisakoolis, kus raamatukoguhoidjate juhendamisel lahendati lõbusaid

ülesandeid ja tänati osalejaid. Raamatukogus tegutses 6-ndat hooaega huviring Muinasjuttu-kunstituba. Muinasjutt on abiks ümbritseva maailma, kaasinimeste ja enese mõistmisel. Kuuldud loost ammutab laps teadmisi ja oskusi analüüsida, kirjeldada ja luua seoseid ümbritsevaga. Huviringis püütakse avastada iga lapse andeid ja võimeid ja arvestatakse nendega. Igas tunnis pannakse rõhku laste loovuse arendamisele ja lapse isiksuse üldisele arengule. Huviringi juhendab Kohila gümnaasiumi õpetaja Heli Rohtla.

Märjamaa vallas osales lugemisprogrammides „Lugemisisu“, „Loeme koos“, „Suvelugemisbingo“, „Netikirjariin“ kokku 115 last. Kõigi nende projektide läbiviimine nõuab raamatukoguhoidjatelt põhjalikku ettevalmistamist, planeerimist ja raamatute hankimist kõigile osalejatele.

4.4.4 Laste- ja noorteüritused

LISA 4

2023. aastal oli Rapla maakonnas palju lastele suunatud üritusi, mis olid osalejaterohked.

Jätkus maakondlik internetipõhine kirjandusmäng „Netikirjariin“ V-VIII klassidele. Mängu põhiformaat oli sama, mis eelmistel hooaegadel. 2023. aasta kevadel lõppenud hooajal osales 17 võistkonda ja 1 üksikosaleja: 60 õpilast 9-st maakonna koolist. Netikirjariini pidulikult lõpuüritusel Rapla Keskraamatukogus vaadati ühiselt kodutöid, jagati auhindu ja tehti kokkuvõtteid mängust. Uus hooaeg algas 2023. aasta novembris. Korraldusliku poole pealt on probleemiks osutunud raamatuküsimuste jaoks raamatute valik. Maakonna raamatukogudesse komplekteeritakse raha- või vajaduse puudumisel (piirkonnas puudub kool) vähe laste- ja noortekirjandust, mistõttu keskraamatukogul on keeruline teha raamatute valikut, mis sisu poolest kõnetaks noori ja oleks olemas ka koolipiirkondade raamatukogudes või teistes raamatukogudes, kust saaks vajadusel teha RVL-i.

2023. aasta suvelugemise mäng lastele, noortele ja täiskasvanutele oli taas terves maakonnas Bingo-vormis. Mäng toimus 11-ndat korda. Osalejate arv **Rapla vallas** oli 120 lugejat, nende seas esmakordselt ligi 30 täiskasvanut, 1 gümnasist ja 2 üliõpilast. Mängu lõpetas 62 last ja 14 täiskasvanut. Loeti ka perekonniti. Sel aastal osales 12 last väljastpoolt Raplat. Kokku loeti 560 erinevat raamatut sh 52 ajakirja. Enimloetuteks osutusid Ilmar Tomuski, Astrid Lindgreni, Helen Käiti raamatud, Harry Potteri, Ella ja sõbrad, LasseMaia detektiivbüroo ja Kirbukrantsi lugude raamatute sarjad ja J.L. Horsti krimkad. Positiivselt toodi välja, et tänu Bingo formaadile loeti raamatuid liikidest, mida tavaliselt ei märgata.

Kohila valla suvelugemine, millest võttis osa 87 last ja noort: Kohila raamatukogus 77 ja Hageri raamatukogus 10. Osavõtjaid oli kõigis vanuserühmades 1.-9. klassini. Osalejate seas oli 48 tüdrukut ja 39 poissi. Et visuaalselt oleks näha loetud raamatute hulka, olid raamatukogu töötajad meisterdanud mullikilest, liivapaberist ning karvasest rohelisest lõngast mereranna. Noored lugejad said merele kleepida omanimelise lugemismulli, mida nad hakkasid täitma värviliste meeleolu väljendavate täpikestega. Suvelugemise lõppedes vahutas „meri“ sinistest ja rohelistest täppidest, mis näitasid, et lastele loetud raamatud meeldisid väga või väga-väga.

Kehtna vallas oli samuti palju suvelugejaid. **Märjamaa valla** oselejäterohke Suvelugemise projekt lõpetati parimate lugejatele toredate väljasõiduga.

Eesti Lastekirjanduskeskuse Keskuse projektidest koordineeris Rapla KRK maakondlikku 4. klasside ettelugemise võistlust, mis seekord oli pühendatud lastekirjanik Eno Rauale, teemapealkirjaga „Padakonna vada“. Võistlusel osales 8 last neljast maakonna koolist. Osavõtjate arv jäi väikeseks õpilaste ja õpetajate sügise suure hõivatuse tõttu. Aprillis korraldati maakondlik kirjandusmäng, kus osales 10 võistkonda 9-st maakonna koolist.

2022. aastal toimus neljandat korda **Rapla KRK** poolt algatatud maakondlik illustratsioonide konkurss “Mina näen nii” teemal “Minu unistuste raamatukogu”. Laekus ligi 100 tööd ja parimate tööde näitust eksponeeriti Rapla Keskraamatukogu saalis 2023. aasta veebruaris. Näitus oli eelnevalt üleval Märjamaa ja Kohila raamatukogudes. 17. veebruaril toimus lõpuüritus koos illustraator Sirly Oderiga ja parimate tunnustamisega. Lõpetamisel osales 26 maakonna noort, kelle tööd olid näitusel ja 7 täiskasvanut.

Põhjamaade kirjandusnädalal toimusid ettelugemised hommikuhämaruses 17 korral Rapla keskraamatukogus ja 2 korral Rapla Vesiroosi koolis. Teemaks oli Jõulud Põhjalas. Räägiti Põhjala jõulutradsioonidest ja -toitudest, empaatiast, märkamisest ja heategevusest. Nooremale koolieale ja eelkooliealistele loeti ette peatükki Astrid Lindgreni raamatust “Emili uued vembud” ja vanemale koolieale tõlgitud osa Norra kirjaniku Ingvild Rishø raamatust “Tähevärav”. Kokku osales Põhjamaade kirjandusnädalal 351 last ja noort. Osalejaid oli võrreldes eelmise aastaga 39% rohkem. Hommikuhämaruse ettelugemisi toimus üle maakonna.

2023. aastal oli lastele ja noortele avatud Rapla keskraamatukogus jõulutuba spetsiaalselt dekoreeritud ruumis. Organiseeritud jõuluhommikud toimusid 16 korda, kokku osales 279 last ja noort. Loeti ette, vesteldi jõuluootusest, vana-aja jõulukommetest, räägiti vähetuntud jõuluteemalistest ja talvega seotud faktidest, lahendati talvega seotud mõistatusi, jõululaule lauldi klaveri saatel, pakuti piparkooke. Vanemale koolieale loeti ette värskelt ilmunud

raamatut “Tähevärav” jätkuna Põhjamaade kirjandusnädal etteloetule ja noorematele lastele värskemaid jõululugusid.

Rapla Keskraamatukogus jätkusid osavõtjaterohked muinasjutuõhtud, mis toimusid aastaringselt, jättes vahele suvise perioodi. Kevadise hooaja lõpetas Miksteater etendusega “Võti”. Jätkati tavaga viia iga kord enne muinasjutuõhtut kutsed kõikide Rapla lasteaedade koolieelikute rühmadesse (ka Päkapiku lasteaia Kuusiku rühma). Muinasjutuvestjate seas oli 5 noort meest ja 2 naist + teatrietendus. Mitu esinejat lisaks jutustamisele ka musitseerisid erinevatel pillidel, tutvustades seeläbi lastele pille.

Uudisena toimus Rapla Keskraamatukogus sügisel üritus “Avastame mangade maailma”, kus räägiti, mis on mangad, kuidas nad jagunevad ja milline on nendega seonduv kultuuriruum. Esines Cwendolyn Caryna Lauri (Estonian Cosplay Studio). Ürituse raames tehti koostööd Rapla kinoga, kus pärast üritust sai vaadata animafilmi. Üritusel osales noori ka väljastpoolt Raplat, kaugeimad külastajad olid Läänemaalt. Osalejate arv ja mangade laenutuste kasv näitas, et antud teema kõnetab noori ja sarnaseid üritusi tasub edaspidigi korraldada. Septembris toimunud raamatukogutöötajate koolituselt “Ideest veebimänguni” saadud teadmisi rakendades loodi Genially keskkonnas mangateemaline veebiviktoriin. Sama keskkonda kasutati lastele suunatud oktoobrikuise raamatunäituse “Maagia, nõidus” tutvustamiseks teemakohase viktoriiniga.

Eesti kirjanduse päeva tähistati erinevates maakonna raamatukogudes. Rapla keskraamatukogu raamatukoguhoidja käis ette lugemas Vesiroosi Kooli algklassidele, prooviti arvata ära keeli, milledesse raamatut “Sirli, Siim ja saladused” oli tõlgitud, vesteldi eesti kirjandusest, piltide järgi arvati ära eesti lastekirjanduse tegelasi ja osaleti lastekirjanduse teemalises viktoriinis. Lasteaiarühmad käisid ettelugemist kuulamas raamatukogus. Kokku osales Raplas Eesti kirjanduse päeva tähistamisel 238 last.

Rapla Vesiroosi Kooli raamatulaagrist osavõtjad käisid traditsiooniliselt külas Rapla Keskraamatukogus, kus lastele tutvustati värskemat lastekirjandust, loeti ette ja lapsed said mängida uuemaid lauamänge. Lastele ja noortele oli Rapla keskraamatukogus 21 raamatunäitust ja üks laste illustratsioonide näitus suures saalis. Tehti virtuaalseid raamatusoovituse postitusi ning kajastati lasteüritusi Facebookis ja Instagramis.

Üritusi maakonnast: Purku haruraamatukogus viidi lasteaialastele läbi sportlik matk, kus räägiti lastele liikumise vajalikkusest ja tehti raamatute näitel harjutusi. Koostöös Purku noortetooga tähistati rahvusvahelist Nutella päeva ja raadiopäeva. Raamatukogupäevade

raames toimus traditsiooniline Teadmiste jaht, mille käigus õpetas raamatukoguhoidja raamatukogu kasutamist.

Kehtna vallas käivitus huvitegevuse programm Noorte Neljapäevad.

Märjamaa Valla raamatukogus lugemisisu projekti raames viidi läbi selleks ettenähtud ülesandeid, mängu ja meisterdamist. Lugemisisust võttis edukalt osa ka Kivi-Vigala lasteaiarühm, kellel sai 5 raamatut kiirelt loetud ja ülesanded täidetud. Populaarne oli Taani suursaatkonna rändnäitus „Hans Cristian Andersen“, mis andis põhjaliku ülevaate kirjaniku elust ja loomingust. Näitusega oli kaasas film „Metsluigid“, mida käis vaatamas kirjandustundide raames 6 klassi õpilasi (126 vaatajat). Näitust eksponeeriti ja filmi vaadati ka Kivi-Vigala ja Valgu haruraamatukogudes. Teiseks suureks näituseks kujunes Rapla maakonna kunstnik/fotograafi Jaak Kadariku maalide näitus „Helged hinged“. Kunstitunni teemana külastasid klassid aktiivselt näitust, mis osutus positiivseks üllatuseks ka kunstnikule endale. Näituse külastuse järgselt viidi õpetajate poolt läbi põhikooli õpilastele arutelud portreede ja tehnikate põhjal. Näitust külastas kunstitunni raames 210 õpilast.

Märjamaa raamatukogus korraldati kunstihuvilistele lastele omapärane õpituba. Seoses geoloog Helle Perensi ja ehtekunstniku Kersti Kristliebi näitusega „Kivide kirjad on lainete valida“, viisid kunstnikud lastele läbi kivide lihvimise, graveerimise ja ehete valmistamise töötoa.

4.5 Erivajadustega sihtrühmade teenused

Peamised teenused on teavikute ja perioodika laenutamine, väljatrükkide kojuviimine, IT alane abi, infomaterjalide jagamine. Kasutajateks olid liikumispuudega inimesed (ka ajutise liikumispuudega) ja eakad, kellel on raskendatud raamatukokku tulek. Koduteenindusel on raamatukoguhoidjatele abiks valla sotsiaaltöötajad, teenuse vajaja naaber või pereliige. Parimad lahendused teenuse osutamiseks leitakse hetkeolukorrast lähtuvalt ja tellimused saavad alati täidetud. Raamatukoguhoidjad teevad koduteenindust sisetöötundide ajast või selleks ettenähtud päeval (Järlepa haruraamatukogu). Vahel jääb koduteeninduse pakkumise võimalus töötaja transpordi puudumise taha. Näiteks Hagudi haruraamatukogu töötaja nendib, et kasutajaid oleks rohkem, paraku aga puudub isiklik transport, millega teenust pakkuda. Samuti Kaius saab pakkuda teenust inimestele, kelle elamine jääb raamatukogutöötaja koduteele või jalutuskäigu kaugusele. See probleem on Rapla KRRKl plaanis 2024. aastal lahendada.

Tabel 13

	Kordade arv	Teenuste arv	Kasutajate arv
--	--------------------	---------------------	-----------------------

Koduteenindus	916	4	157
----------------------	-----	---	-----

AS Hoolekandeteenuste hoolealustele viisid kaks Rapla keskraamatukogu töötajat aasta jooksul läbi temaatilisi tunde, mis on hästi vastu võetud. 2023. aastal kohtuti raamatukogu ruumides 8 korral. Temaatilistes tundides vaadati lühikoomiksiste videoid, uuriti raamatukogus olevaid koomiksiraamatuid ning räägiti, mis koomiks üldse on. Mõnes tunnis tutvuti aasta tähtpäevi puudutava materjaliga: uuriti vastlakombeid meil ja mujal. Veel on mängitud harivaid lauamänge, tehtud käevõimlemist ja proovitud koos midagi meisterdada. Iga teematundi püüti ilmestada mõne lühikese looga raamatust. See on üheks põhimõtteks - raamatukogus loetakse/vaadatakse alati raamatuid.

Erivajadustega inimestega on raamatukogul kogemust aasta jagu, ent peab nentima, et nendega paremaks kontakteerumiseks oleks vaja raamatukoguhoidjal spetsiaalseid teadmisi ja psühholoogilisi oskusi, mida täna napib.

AS Hoolekandeteenuste kliendid on huvitatud mahakantud ajakirjandusest, suur hulk kergemasisulisi ajakirju leiab nende juures uued kasutajad.

Teenuse haruraamatukoguhoidja viib igakordsel laenutuskorral Kuuda hooldekodus läbi ka kirjandusliku arutelu ja uudiskirjanduse tutvustuse kaheksale hoolealusele.

Tabel 14

Teenused teistele asutustele	Ürituste arv	Osavõtjate arv
Kuuda hooldekodu	20	8
Lokuta Ühiskodu	1	2
SA Hoolekandeteenused	8	113
Raikküla Kool	3	12

4.6 Raamatukogu kui kohalikku pärandit jäädvustav, elukestvat õpet toetav ja vabaaja võimalusi pakkuv kultuurikeskkond

2023. aastal eksponeeriti Rapla maakonna raamatukogudes kokku 464 näitust ja väljapanekut, (2022 – 538) ning toimus 570 üritust (2022 – 501), millest võttis osa 11370 inimest (2022 – 9697) inimest.

4.6.1 kohalikul tasandil

Kohalikul tasandil tegid maakonna raamatukogud koostööd oma piirkonna rahvamajade, lasteaedade, koolide, hooldekodude, muuseumide, noorte- ja külakeskuste, huvikoolide,

kohaliku omavalitsuste ning teiste asutustega, seltside ja MTÜ-dega ning teiste maakonna raamatukogudega.

Koostööpartneriteks olid näiteks looduskaitse seltsi Raplamaa osakond, Märjamaa Muinsuskaitse Selts, ETKA Andras, Mahtra Talurahvamuseumi, AS Hoolekandeteenused, eraisikud, kohalikud valdade lehed, maakonnaleht "Raplamaa Sõnumid", Naiskodukaitse jpt.

Raamatukogud on oma piirkonnas kogukonnale info edastajateks ja vahendajateks. Kodulehtedel või blogides edastatakse infot nii raamatukogus kui ka piirkonnas toimuvatest sündmustest ja üritustest. Raamatukogu aitab korraldada ja lööb kaasa kogukonna tegemistel - kino (Keava välisteeninduspunkt), eakate kokkusaamised, koosolekud, üritused jne. Näiteks toimus Kehtna Raamatukogus „Dialog kogukonnaga“. Avatud dialoogis osales üle 30 kogukonna inimese. Kohila raamatukogus toimusid Noorkotkaste ja kodutütarde kogunemised. Purku haruraamatukogu teeb koostööd MTÜ Purculiga, kellega koos korraldatakse kohtumisõhtuid, jaanituld, talguid. Samuti tehakse koostööd Eesti Huumorimuuseumiga. Hoitakse korras nende ruume, raamatukoguhoidja on giidiks Huumorimuuseumit külastavatele gruppidele. Tutvustatakse Purku koolimaja, hoone ajalugu ja kohalikku eluolu.

Raamatukogutöötajad võtavad osa erinevatest kohalikest üritustest ja osaletakse ettevõtmiste korraldamistel ja läbiviimistel (rahvakalendri tähtpäevad, jaanipäev, Eesti Vabariigi aastapäev, lastekaitsepäev, vanavanemate päev, jõululaat jne). Keskraamatukogu osales Rapla keskväljakul toimuvatel valla üritustel: augustis Rapla Melul ja detsembris Rapla Jõulumaal.

Rapla maakonna raamatukogud pakkusid erinevaid vaba aja veetmise võimalusi. Viidi läbi lugemisprogramme ja kohtumisi kirjanike, kunstnike jt. avaliku elu tegelastega. Toimused raamatuesitlused.

Raamatuesitlused. Oktoobris, Rapla Keskraamatukogu juubeliks, valmis raamat "Rapla raamatukogu 120 aastat", mille koostas Ants Tammar. Esitlus toimus raamatukogu juubeliüritusel.

Kevadel oli Rapla keskraamatukogus meeleolukas Ly Ehini juubeli tähistamine ja raamatu "Ma kuulan sind" esitlus. Oma raamatut "Panus tervisesse" tutvustas lugejatele Tiina Azojan. Menukas oli raamatu "Helgi Sallo. Sulle kõik nüüd ütlen" esitlus, milles peategelane Helgi Sallo osales ja esines.

Märjamaa valla Teenuse haruraamatukoguhoidja koos külavanem Maris Leemetsa ning kohaliku MTÜ Teenuse Naiste Ühenduse eestvedamisel anti välja piirkonna kodulooline raamat „Jõeäärsed jutud“.

Märjamaa VRK: Arvo Valton „Laul teeb rinna rõõmsaks“, „Kirsioks“, „Maskide ajastul“, „Kogutud teosed 30“; Inna Varbola luulekogu „Emotsioonidega tunnetatud elu“; MTÜ Teenuse Naiste Ühendus „Jõeäärsed jutud“ (koost. Maris Leemets).

Rapla KRK ürituste sarjaga “Teetund raamatuga” jätkus uudiskirjanduse tutvustamine. Et valik oleks mitmekesisem, kaasati üritusele oma kolleege ja kutsuti raamatukogu kasutajaid teistega oma lugemiselamusi jagama. Aasta jooksul oli 7 õhtut. Sügisel algas seitsmes hooaeg. Tutvustatud raamatute loetelu on soovitusnimestikena Rikswebi kaudu kättesaadav.

Lugemisprogrammid on heaks võimaluseks muuta lugemine põnevamaks.

Näiteks Kohila raamatukogus korraldati viiendat korda Lugemise väljakutse, osa võis võtta suurest väljakutsest, kus 25 teemat oli tavapäraselt „seinast seinale“ või valida väike, krimi väljakutse, kus 9 teemat sisaldasid erinevaid kriminaalromaanide teemasid. Viiendast lugemise väljakutsest võttis osa 26 inimest (2 meest ja 24 naist). Loeti läbi 501 raamatut, millest 104 olid krimiromaanid ja 397 muus žanris teost. Noorim osaleja oli 15, vanim 79.

Kohtumisõhtud. Raamatukogudes viidi läbi vestlus- ja kohtumisõhtuid.

Kohila raamatukogus rääkis Eesti toidust ja identiteedist, toidublogi Nam-Nami eestvedaja, sotsioloog Pille Petersoo. Kohtuti kirjanike Heli Kendra ja Epp Petronega. Külalast oli reklaamikorraldaja ja ajakirjanik ning menuromaani „Kus lendab part“ autor Olav Osolin.

Märjamaa VRK korraldati koostöös Märjamaa Muinsuskaitse seltsiga kohtumise Muinsuskaitseameti restaureerimisnõuniku ja Hiiumaa muinsuskaitse seltsi juhi Dan Lukasega.

Rapla Keskraamatukogus tutvustas Egle Pullerits-Heinsar keeleteimetaja tööd. Üritusel “Kuidas maitseb Eesti?” rääkis eesti toidust Pille Petersoo. Emakeelepäeval külastas Rapla Gümnaasiumi ja Rapla Keskraamatukogu Urmas Vadi. Suvistel luulelõunatel esinesid Ilmar Trull ja Andra Teede.

Mitmesugused üritused. Märjamaa vallas tähistati Haimre raamatukogu 100. tegutsemisaastat koostöös Haimre rahvamaja ja kauaaegse kohaliku koduloolase ja kultuuritöötaja Eha Kajusaarega. Lisaks jaanuarikuisele sünnipäevale viidi läbi oktoobris pärimuspäev raamatukogu ajaloo ja kohaliku pärandi tutvustamiseks.

Raplamaa avatud mõisate päevast võttis osa Teenuse haruraamatukogu (Teenuse mõis) ning tutvustati külalistele raamatuid, kus leidis Teenuse piirkonnaga seotud lugusid.

Rapla Keskraamatukogus viidi juunis läbi ekskursioon “Kirjanduslik Järvamaa”. Jätakuvalt toimusid suvekuudel raamatukogu õuealal luulelõunad. Uudishimu päeval külastas

raamatukogu ligipääsetavuse ekspert, Eesti Pimedate Liidu esimees ja ajakirjanik Jakob Rosin. Raamatukogupäevade nädalal teenindasid lugejaid Age Rebel ja Jaan Urvet.

Rapla KRK aasta tähtsaimaks ürituseks võib pidada Rapla Keskraamatukogu 120. tegevusaasta tähistamist ja raamatu "Rapla raamatukogu 120 aastat" esitlust. Üritusel osalesid külalised eesti Rahvusraamatukogust, ROL-ist, Sillamäe raamatukogust ja mujalt.

Õpitunnid ja õpiringid. Raamatukogud korraldavad erinevaid töötube, võetakse osa Täiskavanud Õppija Nädalatest (TÕN) ning õpitundide päevast, kus viiakse läbi erinevaid õpitube.

Märjamaa valla Teenuse haruraamatukogus toimus täiskasvanud õppija nädalal kinkekarbikeste valmistamise ja Google Sitesi abil kodulehtede loomise õpitoad. Kivi-Vigala haruraamatukogus oli vestlusring toitumise teemadel ja suupistete kaunistamise õpituba aktsiooni „Terve Eesti õpib“ raames. Vana-Vigala haruraamatukogus koostöös MTÜ Jätkusuutlik Vigala korraldati õpituba senioritele nutiseadme oskuslikuks kasutamiseks. Ettevõtlusnädala raames toimus Märjamaa raamatukogus MEPÜ korraldatud vestlusõhtu poliitik ja äriees Aivar Riisalu teemal „Muutunud majandus ja kuidas sellega toime tulla“ ja koolitusõhtu „Efektiivsus igapäevajuhtimises“, lektor Jari Kukkonen.

Kehtna valla Lelle haruraamatukogus viidi läbi TÕN 2023 õpitund „Keelegalopp“, kus vaadati koos otsa uuenenud keelereeglitele ja prooviti sammu pidada autorikaitseseadusega.

Kohila raamatukogus toimus kolm töötuba: helkurkiili, raamatu ja paberehete meisterdamine.

Näitused. Maakonnas esitleti eriilmelisi näitusi ja väljapanekuid.

Mõned huvitavamad näitused. Kohila raamatukogus graafikanäitus „Kolm gravüürimeistrit Ukrainast“. Näitusel oli eksponeeritud Sergey Hrapovi, Oleh Denysenko ja Konstantin Kalynovychi väikegraafika. Näitus sai teoks tänu Lembit Lõhmuse ja Andres Aruoja kunstikogule. Näituse kuraator oli Andres Aruoja; „Rein Berlokko maalid“ - autor on jäädvustanud Raplamaa lagunevaid või lõplikult hävinud arhitektuuriobjekte. Ehalill Halliste gobeläänide näitus "Roosa King.

Märjamaa VRK. Sven Hõbemägi fotonäitus "Parem varblane peos, kui tuvi katusel", Eesti Tervisemuuseumi rändnäitus "Lapsesuu". Miina Jõgisalu ja koduloolase Jürgen Kusmini koostöös valminud rändnäitust „Harri Jõgisalu 100“ eksponeeriti Paadrema külapäeval.

Rapla Keskraamatukogu fuajee vitriinides eksponeeriti Egle Pullerits-Heinsari 18 aasta jooksul toimetatud raamatuid. Palju elevust tekitasid May ja Ursula Aavasalu gooti stiilis nukud ja

graafika. Näidati Arnold Juhansi kogu meenemünste ja lauamedaleid, Raplamaa Perenaiste Seltsi „Pauliine“ niplispitsitöid jpm. 2023 sügisel tähistas Rapla Keskraamatukogu 120. tegutsemisaastat ja Rapla linn 30. sünnipäeva, mõlema tähtpäeva tarbeks seati üles temaatilised vitriininäitused, linna sünnipäeva puhul ka virtuaalnäitus. Lugesissaali vitriinides sai vaadata Pilvi Ojamaa tarbeklaasi loomingut. Näitusele järgnes sisukas vestlusõhtu, kus Järvakandi Klaasimuuseumist Külli Muromägi tutvustas tarbeklaasi ajalugu.

Saalis toimusid Anne Aaspõllu “Kui seda metsa...”, Made Balbati “Alice Imedemaal”, Eve-Ly Villbergi “12 lillelist kuud”, Märjamaa Muusika- ja Kunstikooli õpilaste lõputööde ja Jaak Kadariku “Helged hinged” maalinäitused ja kohtumised autoritega. Heegeldatud suurvorme sai nautida Katrin Vahemetsa ja Vigala neotud lõngadega rahvarõivaseelikute näitusel. Koostööd tehti Soome saatkonnaga. Korraldati näitus “Põhjamaade kestlikud linnad”.

Kodulugu. Raamatukogudes säilitatakse kohaliku tähtsusega koduloolisi materjale, tehakse koostööd kohalike koduloolastega, koduloohuvilistega

Märjamaa vallas toimus 2023.a kodulookonverents, mille teemaks oli „Eesti NSV aegadest Märjamaa mail. Kultuurielu“. Lähtuvalt antud teemast, koostati Märjamaa raamatukogus näitus „Noppeid Märjamaa raamatukogust nõukogude perioodil“. Kõik valla raamatukogud koostasid teemakohase näituse oma piirkonna kultuurielust. Märjamaa raamatukogudes on müügil ka koduloolise sisuga teosed.

Koostöös **Raplamaa Mälukeskuse**, Rapla Spordiveteranide Koondise ja selle liikme Leili Kaasiga valmis Rapla Keskraamatukogus spordiveteranide spordiauhindade näitus. Traditsioonilise kodulooõhtu teemaks olid uued kodukandi raamatud, millest paljud olid nomineeritud tunnustusele Raplamaa Aasta Tegu 2023 ja üks - “Jõeäärsed jutud” selle aunimetuse ka pälvis. Kõik raamatute koostajad-autorid said oma väljaannetest ja nende koostamisest kõnelda. Üritusele olid kaasatud Raplamaa Partnerluskogu ja Raplamaa Arendus- ja Ettevõtluskeskuse esindajad.

Tihe koostöö oli kodu-uuri ja aastakümneid Raplamaa kultuuri- ning koduloosündmuse jäädvustanud Aare Hindremäega. Tema filmitud on keskraamatukogu ürituste videod, mis said teiste seas nüüd laiemale avalikkusele kättesaadavaks läbi Youtube'i kanali. Sellele suure koduloolise väärtusega videokogule on viidatud ka keskraamatukogu veebilehel. Keskraamatukogu esitas Aare Hindremäe ERÜ raamatukogude sõbra tiitli nominendiks 2023.

Raplamaa Mälukeskuses on koostatud aasta jooksul 17 üleandmis/digimisakti. Digikogusse on sisestatud 544 kirjet ja laetud üles 4884 faili. Annetusena võeti arvele 3 raamatut.

4.6.2 riiklikul tasandil

Raamatukogud teevad koostööd erinevate riiklike organisatsioonidega.

Kehtna raamatukogu tegi koostööd Hoiuraamatukoguga raamatute kogumise kampaania näol. Mitmetes raamatukogudes asusid riigikogu valimiste valimispunktid.

Osaleti Eesti Lastekirjanduse Keskus projektides (Lugemisisu) ja koolitustel.

Osaleti erinevatel Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu üritustel ning koolitustel. Kivi-Vigala haruraamatukoguhoidja on valitud Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu juhatuse liikmeks ja osaleb ühingu töös.

Võeti osa ETKA Andras tegemistest: täiskasvanud õppija nädala tegevused, õpitundide korraldamised.

Eesti Rahvusraamatukoguga tehti koostööd näituse ja koolituste korraldamistel. Samuti tehti koostööd Eesti Kirjanike Liiduga, Eesti Tervishoiumuuseumiga, Kihnu Muuseumiga, Jussimaailmaga (Evermedia OÜ), Pernova Loodusmajaga.

Põhjamaade kirjanduse nädala raames toimusid raamatukogudes traditsioonilised ettelugemised täiskasvanutele.

Kohila Raamatukogu külastas juunis Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu esinaine Tuulike Tõiste ERÜ ja Eesti Koostöö Kogu koolituse „Kohalike dialoog kohalikus raamatukogus“ raames, millest võttis osa Kohila raamatukoguhoidja ja augustis toimus ekskursioon Viljandi maakonna raamatukoguhoidjatele.

Valgamaa ja Järvamaa raamatukogutöötajad käisid tutvumas Märjamaa Valla Raamatukogu töökorraldusega, Rapla KRKs käisid Järvamaa raamatukoguhoidjad.

2023.a liikumisaastat ja sauna-aastat tähistati erinevate temaatiliste näitustega aastaringselt. Saunateemalise Märjamaa folgi raames eksponeeriti Märjamaa raamatukogus raamatunäitus „Tere, tere, saunakene! Saun kui rahvakultuuri kandja“. Vahastu haruraamatukogu korraldas liikumisaasta raames väikese matka Vahastu külaradadel.

4.6.3 rahvusvahelisel tasandil

Ürituste ja näituste korraldamisel olid koostööpartneriteks Taani, Soome ja Norra suursaatkonnad Eestis.

Märjamaa raamatukogus, Valgu ja Kivi-Vigala haruraamatukogudes eksponeeriti Taani muinasjutuvestja Hans Christian Anderseni eluloolist rändnäitust, mis jõudis raamatukogudeni Taani suursaatkonna vahendusel.

Kohila Raamatukogus olid eksponeeritud Ukraina teemalised näitused: kunstnik Lembit Lõhmuse ja kunstikoguja Andres Aruoja erakogudest pärit näitus „Kolm gravüürimeistrit Ukrainast“, kus olid eksponeeritud ukraina professionaalsete kunstnike Sergey Hrapovi, Oleh Denysenko ja Konstantin Kalynovyehi väikegraafika. Kohila näituse puhul ilmus näitusekataloog “Kolm Ukraina gravüürimeistrit”, mis annab põhjalikuma ülevaate kunstnike loomingust. Raamatu koostas Andres Aruoja ja kujundas Lembit Lõhmus.

Veel oli raamatukogus eksponeeritud Märjamaa vallas, Sipa külas elavate Mihhail Karpenko ja Aili Järitsa erakogust pärit esemeline näitus „Ukraina kultuur ja eluolu“. Näitusel sai imetleda Ukraina rahvuslikke tikandeid, kauneid portselankujukesi, mis on inspireeritud kirjanik Nikolai Gogoli teostest, samuti võis näha plaate, fotosid ja ukraina raha – grivnasid.

Rapla keskraamatukogus korraldati koostöös Põhjamaade kirjanduse nädalal “Jõulud Põhjas” ürituse, kus saatkonna majaperenaine Jane Mikkor tutvustas Norra jõulutradsioone ja -toite. Koostöös Soome saatkonnaga korraldati näitus “Põhjamaade kestlikud linnad”.

2023. aastal osaleti Erasmus+ projektis “Raamatukogutöötajate pädevuse suurendamine täiskasvanuhariduse valdkonnas”. Projekti raames külastasid 5 Rapla Keskraamatukogu töötajat Maribori raamatukogusid Sloveenias. Rahvusvahelises projektis osaleti teist korda.

Kevadel kohtuti Läti kolleegidega Madona raamatukogus. Osaleti Madona raamatukogu 100 juubeliüritusel läbiviidud Euroopa päeva konverentsil. Ettekandega esines kultuurikorralduse spetsialist. Külastati Madona linnavalitsust.

4.7 Raamatukogu koolituskeskusena kasutajatele.

Individaalkoolitusi korraldati Rapla maakonnas kokku 501, milles osales 587 inimest. Ülekaalus olid individaalkoolitused, mis lähtusid iga inimese konkreetsest vajadusest. Maapiirkonnas on siiani kasutajaid, kelle arvutialased teadmised ei ole piisaval tasemel, et iseseisvalt internetiteenuste kasutamisega hakkama saada. Individaalkoolitusi vajasisid eelkõige eakamad inimesed ja need, kes igapäevaselt ei kasuta arvutit või nutiseadmeid. Jätkuvalt juhendati ja abistati e-teenuste kasutamisel, e-kirjade saatmisel, väljatrukide tegemisel, digiallkirjastamisel, pangakaartide aktiveerimisel, e-kataloogide kasutamisel jne. Jooksvalt tutvustati uutele lugejatele raamatukoguprogrammi RIKS võimalusi. Aga tutvustati ka digitaalsete rühmatöö vahendeid. 2023. aastal oli aktuaalne ka biojätmete korraldatud jätmeveost vabastatud avalduste täitmine, valla ja prügifirmaga suhtlemisel.

Raamatukoguhoidjad saavad üldjuhul väiksemate individaalkoolituste-juhendamistega hakkama.

Rühmakoolitusi oli maakonnas 161, milles osales kokku 2042 inimest. Peamiselt olid need raamatukogutunnid lastele. Tundides tutvustati raamatukogu tööd, kodukorda, näidati erinevaid ruume, loeti ette raamatuid, tutvustati uuemat kirjandust ja lauamänge, Suvelugemise programmi ja räägiti luulest. Teematunnid olid nii raamatukogudes kohapeal kui ka õppeasutustes.

Kohila Raamatukogus toimus kolm töötuba: helkurkiili, raamatu ja paberehete meisterdamise töötoad. Kahe töötoa juhendajad olid raamatukoguhoidjad. Paberehete meisterdamise töötuba toimus juba teist korda ja selle viis läbi Mirelle Tomson.

Koostöös MEPÜga toimus Märjamaa raamatukogus vestlusõhtu poliitik ja ärimees Aivar Riisaluga teemal „Muutunud majandus ja kuidas sellega toime tulla“ ja koolitusõhtu „Efektiivsus igapäevajuhtimises“, lektoriks oli Jari Kukkonen.

Raplamaa Mälukeskus organiseeris aasta jooksul 2 koolitust. Raplamaa ajalooõpetajatele toimus vaimse kultuuripärandi päev (Eesti Rahvakultuuri Keskuse koolitajad) ja Mälukeskuse külastus. Osales 12 inimest. Paberfotode kodustes tingimustes säilitamise koolitusel (Kadri Sikka Rahvusarhiivi filmiarhiivist) osales 7 inimest.

4.8 Raamatukoguteenuse turundus ja väljaanded

Maakonna raamatukogude, kontaktandmed ja link kodulehele on koondatud ka Rapla Keskraamatukogu kodulehele. Enamikul raamatukogudel on olemas sotsiaalmeedia kontod Facebookis, kus jagatakse teavet aktiivselt. Instagrami konto on Rapla ja Kohila raamatukogul. Vahel suhtlevad lugejad läbi Facebooki raamatukoguhoidjatega teavikute pikendamiseks ja lisainfo saamiseks ürituste või ruumide rentimise kohta.

Raamatukogud reklaamisid oma üritusi ka valdade kodulehtedel, kohalikes ajalehtedes, kauplustes, koolides, lasteaedades ja erinevatel infotahvlitel. Lisaks jagatakse sündmuste infot e-posti teel. Saabuvate ürituste kohta on info kirjas samuti laenutussedelil ja RIKSWEB-is. Flaietid ja kuulutused tehakse ise, kasutades tasuta kujundusprogramme.

Rapla, Kohila ja Kehtna raamatukogud kasutavad kultuurikava.ee sündmuste platvormi. Raplas on heaks reklaami kohaks Rapla keskväljaku suur digiekraan.

Rapla Keskraamatukogu 120. juubeliaasta tarbeks loodi eraldi logo, mida kasutati sotsiaalmeedias ja e-kirjades. Disainiti juubelilogoga poekotid ja helkurkotid, mida loositi välja lugejatele ning jagati Suvelugejate programmi läbinutele. Aasta jooksul kujundati mitmeid

juubelilogoga järjehoidjaid, mis leidsid lugejate heakskiidu. Rapla keskraamatukogu ja harukogude tegemisi kajastati ajakirjanduses 32 artiklis.

Aasta esimesel poolel jätkusid ühiselt koostaja Ants Tammariga ettevalmistused Rapla raamatukogu ajalooramatu väljaandmiseks. Trükise “Rapla raamatukogu 120 aastat” esitlus toimus raamatukogu juubelipeol 24. oktoobril. Väljaannet tutvustati ka kodulooõhtul.

Lasteraamatukoguhoidja Ingrid Tederi artikkel “XX üleriigiline lasteraamatukoguhoidjate päev Saaremaal” ilmus ajakirjas Raamatukogu 6/2023.

Kehtna Raamatukogul on enda tutvustamiseks oma logoga meened - helkurid, pastapliiatsid, õlakotid, magnetid.

Järvakandi haruraamatukogu osaleb kultuuriloolise raamatu koostamisel.

Kõik raamatukogud kasutavad tööalase infoga kursis olemiseks Rapla maakonna raamatukogude veebipõhist infolehte.

Raplamaa Mälukeskusel on oma kodulehekülg ja facebook. Info levitamiseks raamatukogudele kasutab mälukeskus raamatukogude siseveebi. Veebruarikuus esineti TRE raadios saates „Aktuaalne Raplamaal“ ja räägiti teemal „Raplamaa Mälukeskus ootab digimiseks materjale“. Ajalehes Postimees avaldati reklaam Mälukeskusest üleskutsena tuua digimiseks Raplamaaga seotud materjale.

4.9 Andmebaasid.

Raamatukogud pakuvad oma veebilehtede kaudu võimalust kasutada e-katalooge Riks, Ester, Digar, Riksweb, Urram. Lingid on andmebaasidele, riigi- ja mäluasutustele, kodanikuportaalidele, koduloo- ja rahvakultuuri portaalidele, raamatublogidele, sõnastikele, keeleinfo jpt.

RIKS-i kodulooliste artiklikirjete baasi lisati 2023. aastal kokku 131 uut kirjet, valdav osa ehk 88 bibliografeeriti Rapla keskraamatukogus, vähemas osas Kohila (26) ja Märjamaa (17) raamatukogus. Artikleid bibliografeeriti valikuliselt: eelkõige kodulugu ja raamatukogude tegemisi puudutavaid artikleid viitega täistekstile Digaris. Kokku oli andmebaasis 2023. aasta lõpul 19 843 artikli kirjet, millest Raplas tehtuid 18113. Lisandus uus andmebaas - Raplamaa Mälukeskuse [digikogu](#), kuhu sisestati 2023. aastal 763 kirjet nii fotode kui erinevate digitud dokumentide kohta. Ligipääs digikogule on nii mälukeskuse ka keskraamatukogu veebilehelt.

Keskraamatukogu veebilehel viidati peale Rikswebi e-kataloogi ka teiste Eesti raamatukogude e-kataloogidele ja andmebaasidele, litsentsandmebaasile EBSCO, kirjandus- ja kultuuriloo

andmekogudele. Samuti kajastati maakonna teiste kultuuriasutuste veebilehti ning muid kohalikku elu puudutavaid veebikeskkondi. Läbi veebilehe koduloo rubriigi on ligipääs raamatukogu kodulooliste materjalide kogule.

5 2024. aasta tegevused

- Kultuuririkkuse aasta tegevused - märgata, väärtustada ja hoida Eesti mitmekesist kultuuriruumi, mida luuakse ühiselt erinevate kogukondade ja rahvastega.
- Järjepidev töö kogudega: puhastamine aegunud, üleliigsetest ja lagunenud eksemplaridest, ringluse parandamine.
- Jätkuvalt tähelepanu koostööle laste ja noortega, koostöö tihendamine valla koolide ja lasteaedadega, lastele ja noortele huvipakkuvate ürituste ja õpitubade korraldamine.
- Jätkata kodulooalase tegevusega sh suurendada maakonna raamatukogude koostööd Raplamaa Mälukeskusega.
- Ideede kogumine „Eesti raamat 500“ tähistamiseks 2025. aastal.

Kohila Raamatukogu. Kohila ja Hageri raamatukogude ühinemine üheks asutuseks; raamatukogu dokumentide uuendamine ning arengukava kinnitamine; raamatukoguhoone remonditööd (korstna parandamine, küttesüsteemi parendamine, katuse pesu);

Kehtna Raamatukogu arengukava koostamine; arenguvestlused töötajatega; lugejate rahulolu küsitlus; inventuur kolmes haruraamatukogus;

Märjamaa VRK. Kodulookonverentsil „Eesti NSV aegadest Märjamaa mail. Spordielu.“ teemanäituste koostamine valla raamatukogudes. Kirjanduslike tähtpäevade tähistamine, kohtumised kirjanikega, erinevate ürituste korraldamine ja läbiviimine.

Tööd kodulehtedega Laukna, Teenuse ja Haimre haruraamatukogudel; Laukna ja Teenuse haruraamatukogude 100. aastapäeva tähistamine.

Rapla Keskraamatukogu

Raamatukogu peahoone rekonstrueerimistööde esimese etapi teostamine.

Raamatukogu viitade paigaldamine Juuru ja Kaiu.

Koduteeninduse vajajate väljaselgitamine ja teeninduse pakkumise laiendamine.

Bussiekskursioon maakonna kirjandushuvilistele “Kirjanduslik Harjumaa”.

Jätkuv koostöö Sillamäe raamatukoguga ja ühise õppereisi korraldamine Rapla maakonna raamatukoguhoidjatele Läti Vabariigi Ogre ja Madona raamatukogudesse.

Kodulootöös koostöös mälukeskusega on kavas alustada Rapla KEKi ja Rapla MEKi kohta materjalide kogumist. Plaanis on korraldada vastav meenutuste õhtu.

Raplamaa Mälukeskuse digikogu tasulisele ja kasutajale mugavama DSpace versioonile üleviimine. Uute andmete sisestamiseks õpetada välja võrgustiku aktiivsemad liikmed.

Rapla KRK ja Raplamaa Mälukeskuse konverentsi “Mäletamine ja unustamine” korraldamine.

Koostajad: Katrin Grichin, Ingrid Teder, Tiina Talvet, Õie Paaslepp.

Aluseks võetud Kehtna, Kohila, Märjamaa raamatukogude koondaruanded. Koostajateks: Eve Rõuk, Kristiina Bender ja Ede Talistu.

Direktor: Õie Paaslepp

Allkirjastatud digitaalselt:

LISA 1. Personali koolitus

Raamatukogu nimi	Koolituste arv	Koolitustundide arv (koolituse maht)	Koolituseks kulutatud
Rapla KRK harukogudega	11	114	
Kehtna raamatukogu harukogudega	9	70	175,80
Märjamaa Valla Keskraamatukogu harukogudega	13	95	1259,00
Kohila Raamatukogu	20	433	1380,00
Hageri Raamatukogu	4	16	

LISA 2. Raamatukogutöötajate avalikud esinemised

Kehtna Raamatukogu	12. 09.23 - Raamatute lugemisest ja Kehtna Raamatukogu tegemistest ja tulevikust saates Tre Raadio saates „Raplamaa pooltund“ - Eve Rõuk
Kehtna raamatukogu Lelle Haruraamatukogu	12.05.23 - Lelle Rahvamajas anti ülevaate raamatu „Pisike puu“ üleandmise tavast traditsioonilisel Kehtna valla Hõbelusika peol - Mariina Madisson
Kehtna Raamatukogu	4. 05.23 - Kehtna Põhikooli sünnipäeva tervitus/õnnitluskõne - Eve Rõuk
Märjamaa Valla Raamatukogu Teenuse haruraamatukogu	Giiditeenus Teenuse mõisa arhitektuuri- ja ajaloo huvilistele külastajatele, sh tutvustatakse mõisahoones asuvat raamatukogu - Helle Rehepapp
Märjamaa Valla Raamatukogu	Eesti Lastekirjanduse Keskuse ja kultuuriministeeriumi projekti „Pisike puu“ tutvustas kahel korral Märjamaa valla „Hõbelusika“ üritusel - Ede Talistu
Märjamaa Valla Raamatukogu	Lugemisprogrammide tutvustamine ja kokkuvõtted lõpuüritustel: Urve Nurmik, Ede Talistu

Märjamaa Valla Raamatukogu	Raamatute esitlusel uudisteoste ja autorite tutvustamine kahel korral: Ede Talistu
Märjamaa Valla Raamatukogu Haimre haruraamatukogu	Ülevaated pärimuspäeval „Haimre raamatukogu 100“: Ada Mitt, Ede Talistu
Märjamaa Valla Raamatukogu	Märjamaa Valla Raamatukogu struktuuri, juhtimise, töökorralduse ja tegevuste tutvustamine Valgamaa ja Järvamaa raamatukoguhoidjatele: Ede Talistu
Rapla Keskraamatukogu	Irina Vahtra ettekanne „Rapla Central Library – for all community members“ Madona raamatukogu 100. juubeli konverentsil. Madona, Läti
Rapla Keskraamatukogu	Juuru/Kuimetsa raamatukoguhoidja Elerin Vilumetsa ettekanne uuringu „Sisekommunikatsioon ja info liikumine Rapla valla raamatukogudes“ tulemustest maakonna seminaril
Rapla Keskraamatukogu	Raamatuid tutvustav loengusari “Teetund raamatuga” (kokku 7 korda) Kaja Tammar, Annika Toom jt
Rapla Keskraamatukogu	Rapla vallavolikogude istung oktoobris. Ülevaated Raplamaa Mälukeskuse tööst ja Härgla teeninduspunkti sulgemise küsimused. Õie Paaslepp
Rapla Keskraamatukogu	Rapla Omavalitsuste Liidu koosolekud (mai ja september) Ettekanded mälukeskuse tegevusest ja plaanidest, eelarve küsimused. Ülevaade Rahvaraamatukogu seaduse planeeritavatest muudatustest (mai). Õie Paaslepp
Rapla Keskraamatukogu	Tervituskõne Kaiu hariduskeskuse ja Kaiu raamatukogu avamisel. Õie Paaslepp
Rapla Keskraamatukogu	Ettekanne Rapla Keskraamatukogu 120 tegevusaasta tähistamisel. Õie Paaslepp
Rapla Keskraamatukogu	Ettekanne Rapla Keskraamatukogu XIII koduloo õhtul. Urve Ellandi
Rapla Keskraamatukogu	Rapla KKK struktuuri, juhtimise,

	töökorralduse, tegevuste tutvustamine Türi valla raamatukoguhoidjatele. Õie Paaslepp
Raplamaa Mälukeskus	Mälukeskuse töötaja esines 15. veebruaril TRE raadio saates „Aktuaalne Raplamaal“ teemal „Raplamaa Mälukeskus ootab digimiseks materjale“. Jaana Tõnisson
Raplamaa Mälukeskus	Mälukeskuse tegevuse tutvustamine Rapla valla koolide ja lasteaedade direktoritele Rapla Vallavalitsuses. Kaja Kivisaar, Õie Paaslepp
Raplamaa Mälukeskus	Ettekanne Kehtna vallavolikogu istungil 22.11. Kaja Kivisaar, Õie Paaslepp
Raplamaa Mälukeskus	Esinemine Rapla Keskraamatukogu XIII koduloo õhtul. Kaja Kivisaar
Purku haruraamatukogu	Eesti Huumorimuuseumi, raamatukogu, kohaliku kultuurielu ja ajalugu tutvustavad ettekanded Purku koolimaja külastavatele gruppidele. Heidi Pregel

LISA 3. Raamatukogude ehitamine, renoveerimine, remondid

Raamatukogu nimi	Teostatud tööd (2023)
Kohila raamatukogu	Raamatukoguhuone fassaadi parandused, sokli ja fassaadi värvimine, vihmveerenni ja katusekivide vahetus ning muud väiksemad remonttööd.
Rapla Keskraamatukogu	Raamatukogu uute ruumide ehitus Kaius; Varikatuse vihmaveetorude paigaldus Alu haruraamatukogus; Rapla KRK peahoone pööningule paigaldati täiendav ATS tulekahjusignalisatsioon; Rapla KRK peahoone projekteerimine.

LISA 4. Laste ja noorteüritused

Raamatukogu nimi	Ürituse nimi	Osavõtjate arv
Rapla KRK koos harukogudega Rapla KRK	Eesti kirjanduse päev (19 korda)	351
	Muinasjutuõhtu (8 korda)	261
	Maakondliku Netikirjariin(voorud+lõpetamine	256

	5+1korda)	
	Maakondlik "Mina näen nii" lõpuüritus	33
	Raamatulaager	27
	Maakondlik kirjandusmäng	48
	Suvelugemine	108
	Maakonna Suvelugemise tänuüritus	170
	Avastame mangade maailma (1 kord)	18
	Maakonna ettelugemispäev	14
	Põhjamaade kirjandusnädal (19 korda)	379
	Jõuluhommik (16 korda)	305
Alu ja Hagudi haruraamatukogude ühisüritus	Kohtumine Piret Pääriga	40
Hagudi haruraamatukogu	Koolivaheaja tegevused raamatukogus	17
	Jõuludekoratsioonide meisterdamine	8
Juuru haruraamatukogu	Emakeelepäev „Vigurjuttude lugemine“	12
	Lastekirjanduse päev „Otsime tähti koos Lotte ja Brunoga“	12
	Meediapädevus	7
	Ettelugemispäev „Muinasjutu olemus“	10
Järlepa haruraamatukogu	Putukate spordipäev	24
	Mängude õhtu	33
Purku haruraamatukogu	Nutella- ja raadiopäev	7
	Kino „Muumi Plaza“	15
	Takistusrada	18
	Sportlik matk	19
Kuimetsa haruraamatukogu	Lauamängude mängimine, ettelugemine	28
Kohila ja Hageri raamatukogud	Eesti kirjanduse päeva tähistamine	11
	Lugemisisu lõpuüritused	51
	Külas lastekirjanik Liis Sein	46
	Näituse "Viis aastat muinasjutu kunstituba" avamine	16
	Suvelugemine	77
	Lugemistund	18
	Muinasjutujooga	5
	Muinasjutu-kunstituba huviring	30
	Helkuri meisterdamise töötuba	10
	Hageri kihelkonnapäevade väliüritus	15
	Jõulumaa väliüritus	15
Kehtna valla raamatukogu harukogudega koos	Suvine raamatubingo	164
Kehtna raamatukogu	Kehtna PK 8. klassiluuletund	
	Kehtna PK 1. klass "Jõulud"	
	Soome -ugri rahvaid tutvustav ettekanne	
	Loodusringi õpilased tutvusid loomaraamatutega	

	lasteaiarühmad "Saialill" ja "Nurmenukk" külal raamatukogus	
Lelle haruaamatukogu	Sõbrapäevakaartide töötuba	71
	Õöraamatukogu	
	Põnevaid meisterdusi vanadest raamatutest	
	Noorte Neljapäevad	
	Suvine raamatubingo	
Eidapere haruraamatukogu	Eesti kirjanduse päeva ettelugemine 8. klassile	28
	Hando Runneli luule ja tema tekstidele loodud muusika-9.kl	
	Raamatukogu tund Mika Keräneni loomingust	
	Suvine raamatubingo	
Valtu haruraamatukogu	Lastekirjanik tuleb külla	106
	Eno Raud 95	
	Valtu Lugemisteater "Libahunt"	
	Suvine raamatubingo	
Ingliste haruraamatukogu	Emakeelepäeva ettelugemine "Meie tänavas" A. Vallik	22
	Raamatukogupäevade ettelugemine "Suur Karu kalli"	
Järvakandi haruraamatukogu	Lasteaia raamatunädal	137
	Õõ raamatukogus	
	Hingedepäeva lugemised	
	Hommi kuhämaruse lugemine	
	Suvine raamatubingo	
Märjamaa valla raamatukogud Märjamaa VRK lastekogu	Eesti kirjanduse päeva. Loeti Andrus Kivirähki raamatut „Sirli, Siim ja saladused"	40
	Emakeelepäev Kasti-Orgita lasteaia lastega, loeti jutte ja meisterdati miniraamat	18
	Kohtumised lastekirjanikega: Jaanus Vaiksoo, Helen Käit, Ene Sepp	295
	Rahvusvaheline lasteraamatupäev Orgita lasteaia lastega	12
	Rändnäituse H.Ch. Andersenist külastus ja filmi Metsluiged vaatamine (6x)	126
	Märtsikuu koolivaheaja üritus: LasseMaia mõistatuste krimimäng	60
	Kunstikooli õpilastööde näitus Jänese aasta pidulik avamine	14
	Kirjandustunnid raamatukogus	82
	Lugemisprogrammid Loeme Koos, Lugemisisu ja Suvelugemise BINGO	115
	Kivide töötlemise töötuba: Geoloog Helle	42

	Perens, Eesti Kunstimuuseumi kogude koordinaator Marge Laast ja käsitöömeistrid/kunstnikud Margus Rebane ja Kersti Kristlieb.	
	Ettelugemise võistlus	9
	Kunstitunnid Jaak Kadarik "HELGED HINGED" näituse põhjal. (10x)	210
	Näituse „Looduse nõud ja jõud“ külastused ja ülesannete täitmine.	107
	Muinasjutuhommikud ja meisterdused	35
	Märjamaa valla jõulumaa raamatukogu töötuba	15
Kivi-Vigala haruraamatukogu	Lugemisisu	5
	Suvelugemise bingo	4
	Mälumäng lasteaia lastele	6
	Linnud kevadel, teematund	14
	Hommikuhämaruses, ettelugemised	18
	Aaretejaht raamatukogus	28
Haimre haruraamatukogu	Pärimuspäev	4
Laukna haruraamatukogu	Eesti kirjanduse päev	12
	Muinasjututund raamatukogus	7
	Emakeelepäeva luuletund	11
Sipa haruraamatukogu	Ettelugemised 7x	40
	Eesti raamatu päev	12
Valgu haruraamatukogu	Ettelugemispäev Eno Raua loomingust	60
	Viktoriin H.C.Anderseni näituse põhjal	44
Vana-Vigala haruraamatukogu	Lastekaitsepäev	11
Varbola haruraamatukogu	Raamatukogutund „Huvitav linnumaailm“	7

LISA 5. Raamatukoguteeninduse maakondliku koordineerimise ülesannete täitmine

Maakonna keskraamatukogule esitatud aruannetest selgub, et Rapla maakonna valdade raamatukoguhoidjad hindavad kõrgelt Rapla Keskraamatukogu tööd ja tegevust maakonna raamatukogude töö koordineerijana ja nõustajana. Raamatukoguteeninduse maakondlikku koordineerimist hinnatakse jätkuvalt väga heale tasemele.

1. Kogude komplekteerimine ja töötlemine.

Teavikute tellimine ja järeltellimine toimuvad maakonna raamatukogude infolehe kaudu. Elektronkataloogi kirjetest vastutab, liigitab ja märksõnastab keskraamatukogu komplekteerimisosakond. Uus hangitud teavik saab jooksvalt korrektse kirje, ESTERi kirjed

tuleb enamasti kohandada, lisada Rapla Keskraamatukogu jaoks vajalikke märksõnu jne. Osade, näiteks võõrkeelsete teavikute või mängude kataloogimine toimubki Raplas, sest konkreetset eksemplari ei pruugi teistes raamatukogudes olla. Samuti täiendatakse ja parandatakse pidevalt vanemaid kirjeid – lisatakse puuduvad sisukirjeldused, kaanepildid, sisukorrad, originaalteoste pealkirjad, korrastatakse autorite andmebaasi, lisatakse või täpsustatakse sünni- ja surmadaatumid, nimed jne. Komplekteerimises jälgitakse, et riigi toetus teavikute hankimiseks saaks sihipäraselt kasutatud. Maakonna seminaridel tutvustatakse raamatuid, nii kolleegide kui ka külaliste poolt, see aitab teha komplekteerimisel paremaid valikuid.

Maakonna raamatukogude aruannetest selgub, et komplekteerimine Rapla keskraamatukogu kaudu on usaldusväärne, hästi sissetöötatud ja toimunud tõrgeteta. Komplekteerimist hinnatakse lihtsaks, sujuvaks ja mugavaks komplekteerimisosakonna poolt koostatud nimekirjade alusel ja järeltellimise võimaluse kasutamist.

2. Rahvaraamatukogude tegevuseks vajalike bibliograafia-, täistekst- ja muude andmebaaside loomine ja pidamine.

Täiendatakse RIKS-i kodulooliste artiklikirjete baasi ning keskraamatukogu veebilehel olevaid koduloolisi andmekogusid. RIKS-i kodulooliste artiklikirjete baasi lisati 2023. aastal kokku 131 uut kirjet. Artikleid bibliografeeriti valikuliselt: eelistatult koduloo- ja ajaloo teemalisi ning raamatukogude tegemisi puudutavaid artikleid viitega täistekstile Digaris. Kokku oli andmebaasis 2023. aasta lõpul 19 843 artikli kirjet. Rapla raamatukogu veebilehel täiendati koduloolisi andmekogusid: 2023. aasta kodulooliste tähtpäevade kalendrit, Raplamaa kirjarahva nimestikku, uute kodulooväljaannete lühitutvustusi.

Rapla Keskraamatukogu juures asub Raplamaa Mälukeskus, mis on võrgustikupõhine koostoime maakonna mäluvara jäädvustamiseks, kättesaadavaks tegemiseks ja säilitamiseks.. Mälukeskuse digikogusse sisestati 2023. aastal 763 kirjet nii fotode kui erinevate digitud dokumentide kohta. Ligipääs digikogule on nii mälukeskuse kui ka keskraamatukogu veebilehelt.

3. Rahvaraamatukogude statistilise aruandluse korraldamine ja tegevuse analüüsimine.

Maakonna raamatukogude aastalõpuseminaril räägitakse aruandluse teemadel, selgitatakse statistiliste andmete esitamist. Raamatukogude siseveebis on üleval kogu aruandluseks vajalik materjal. Keskraamatukogu spetsialist vaatas üle maakonna raamatukogude esitatud statistilised andmed, võrdles ning kontrollis neid eelneva aasta andmetega ja vajadusel täpsustas

andmeid vallaraamatukogude juhtidega. Kokkuvõttes aastaaruandes analüüsitakse maakonnas toimunud muutusi, antakse ülevaade toimunust. Maakonnatasandil teatakse hästi valdade raamatukogude tegemisi, mis on aruannete koostamisel suureks abiks. Aasta alguses antakse seminaril ülevaade maakonna raamatukogude aruannetest, juhitakse tähelepanu järjepideva andmete sisestamise vajadusele ja olulistele töönäitajatele.

4. Erialane nõustamine ja raamatukogutöötajate täienduskoolituse korraldamine

Rapla Keskraamatukogu korraldas maakonna raamatukogudele 4 seminaripäeva, 4 koolitust ja 1 õppereisi. Maakonnaraamatukogu korraldatavaid seminar-nõupidamis peetakse huvitavateks ja erialaselt harivateks, nendel osalemine on oluline, lähim ja soodsaim võimalus nii eriala- kui ka enesetäiendamiseks raamatukoguhoidjatele. Väga kõrgelt hindavad raamatukoguhoidjad õppereise.

Samuti peetakse oluliseks uute teavikute tutvustamist keskraamatukogu õpiringi poolt, mis on suureks abiks teavikute komplekteerimisel.

Väga positiivselt hinnati maakonna keskraamatukogu poolt korraldatud raamatukoguhoidjate 2-päevast suvelaagrit (koos Martin Veinmanni koolitusega) Lokuta puhkekeskuses ja Eesti Lastekirjanduse Keskuse teabepäeva Raplas.

Nõustamas käiakse kohapeal ja pidevalt nõustatakse e-kirja ja telefoni teel. Aidatakse lahendada tekkinud küsimusi Riksi andmebaasiga. Sügisel sõideti läbi Märjamaa ja Kehtna valdade raamatukogud nõustamiseks ja soovitude jagamiseks kohapeal.

5. Teatmebibliograafilise töö korraldamine

Maakonna raamatukogu töötajad nõustavad kodulooliste materjalide otsingul ja kirjete kataloogimisel. Jälgitakse, et raamatukogude veebilehtedel on viited erinevatele andmebaasidele, e-kataloogidele. Raamatukogud viitavad oma veebilehtedel peale Rikswebi e-kataloogi ka teiste Eesti raamatukogude e-kataloogidele ja andmebaasidele, litsentsandmebaasile EBSCO, kirjandus- ja kultuuriloo andmekogudele.